

Groenbeleids- en structuurplan

voor een gezonde gemeente Deurne

Gemeente Deurne

17 oktober 2024

Inhoudsopgave

Colofon

In opdracht van:
Gemeente Deurne

Auteurs:
Patrick de Groot
Sjors de Greeff
John Boon
Lotte Waanders

Vrijgegeven door:
Patrick de Groot

Datum: 17-10-2024

Status: definitief

*Ons kenmerk:
V25SFMDNMQXM-1450183198-72:1.0*

0.	Inleiding	4
0.1	Aanleiding, doelstelling en kaders	5
0.1.1	Groenambitie:	5
0.1.2	Status van het plan:	5
0.1.3	Kaders en samenhang met beleid	6
0.1.4	Participatie	7
0.1.5	Opbouw en leeswijzer	8
1.	Hoe draagt groen bij?	10
1.1	Wat draagt groen bij?	11
1.1.1	De positieve gevolgen van groen	12
1.2	Hoe gaan we sturen op groen?	13
2.	Bestaande situatie, groene opgaven	14
2.1	Benchmark	15
2.1.1	Groen op maaiveld	15
2.1.2	Boomkroonbedekking	16
2.1.3	Gevoelstemperatuur bij hitte	18
2.1.4	Hoe pakken we de benchmark op?	19
2.2	Analyse bestaand groen	22
2.3	Analyse bestaand groen per thema	22
2.3.1	Groen en gezondheid	22
2.3.2	Groen en klimaat	23
2.3.3	Groen en natuur	23
2.3.4	Groen en identiteit	24
3.	Visie en groenstructuurplan	34
3.1	Buitengebied	38
3.1.1	Landschapstypes	38
3.1.2	Recreatieve en ecologische verbindingen	38
3.1.3	Bijzondere plekken in het buitengebied	41
3.2	Kernen	41
3.2.1	Parken en groene wiggen	41
3.2.2	Laanbeplantingen	42
3.2.3	Plekken	42
3.3	Doorvertaling naar lagere schaalniveau's	52
4.	Uitvoeringsagenda	58

O.

Inleiding

De groenstructuur is een samenhangend geheel van groene punten, lijnen en vlakken die een belangrijke rol spelen bij de ruimtelijke kwaliteit van de gemeente Deurne. Dit Groenstructuurplan geeft, op strategisch niveau, een visie op deze groenstructuur. Het formuleert daarmee een antwoord op de vragen “wat is waardevol en willen we behouden” en “wat kan beter en willen we ontwikkelen en versterken”. Het Groenstructuurplan wordt zowel ingezet om plannen te toetsen als richting te geven aan ontwikkelingen. Het speelt ook een rol bij (prioriterings)vragen op het gebied van het groenbeheer en gronduitgiftes.

0.1 Aanleiding, doelstelling en kaders

In 2017 heeft de gemeenteraad de Toekomstvisie 2030 ‘Deurne, prettig wonen en leven in de Peel!’ vastgesteld. Voor prettig wonen en leven is een kwalitatief hoogwaardige omgeving belangrijk, met passende voorzieningen, groen en infrastructuur. Met het raadsprogramma 2022-2026 ‘Deurne: Daar doen we het voor’ zijn stappen gezet om invulling te geven aan de opgaven uit de toekomstvisie. Omdat de groenstructuur een belangrijke rol speelt in het raadsprogramma, is een herijking van het bestaande groenstructuurplan uit 2009 gewenst.

Dit Groenstructuurplan heeft als doel een kader te geven voor:

- Nieuwe ontwikkelingen (zoals renovaties en dorpsuitbreidingen, klimaatadaptatiemaatregelen, duurzame energie en het vergroten van de biodiversiteit), zowel toetsend als inspirerend;
- Prioritering, budgettering en investering van groenbudgetten;
- Renovatie, vervanging en eventueel verkoop van openbaar groen;
- Bescherming van boom- en groenstructuren in gemeentelijk eigendom.

Dit gebeurt door eerst de bestaande groenstructuur in beeld te brengen en vervolgens een visie te geven op de gewenste groenstructuur voor de lange termijn (2022-2050). Het plan heeft als doel in te steken op een strategisch niveau maar wel met een doorkijk naar de tactische en operationele uitwerking hiervan.

Gedurende de looptijd vormt dit Groenstructuurplan de leidraad voor beleid, aanleg, reconstructie en het beheren van het gemeentelijke groen. Deze ambitie vullen we in aan de hand van de volgende concrete vraag:

Actualiseer het Groenstructuur- en beleidsplan en formuleer hierin samen met de stakeholders de strategische visie en ambitie van de gemeente op het gebied van groen, natuur en landschap. Als onderdeel van de omgevingsvisie.

0.1.1 Groenambitie

De gemeente Deurne heeft lange tijd flink moeten bezuinigen op haar uitgaven, waaronder op het openbaar groen. Inmiddels is er weer financieel ruimte om te investeren in groen. De ambitie voor het groen in de gemeente Deurne is daarbij samen te vatten in vier concrete punten:

- Het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van de inwoners van Deurne;
- Het realiseren van een veerkrachtige buitenruimte die in staat is weerstand te bieden tegen klimaatverandering;
- Het creëren van de juiste condities waarbinnen een biodiverse buitenruimte zich duurzaam kan ontwikkelen en natuurwaarden worden verbeterd.
- Het realiseren van een groene en herkenbare buitenruimte die de identiteit van Deurne in al zijn facetten versterkt.

0.1.2 Status van het plan

Met dit groenstructuurplan geven we sturing aan het waarmaken van de hierboven beschreven ambities. Zoals gezegd komen we uit een periode waarin noodgedwongen stevig bezuinigd is op het groen. De huidige situatie is dus niet heel florissant. We zijn er dan ook niet met ‘behouden wat we hebben’ maar zullen ook moeten investeren in herstel en uitbreiding van de groenstructuur. Dit groenstructuurplan biedt daarbij zowel inspiratie als een instrument om plannen te toetsen. Het geeft aan hoe de gewenste groenstructuur er uit ziet, zowel in de buitengebieden als de kernen. Bovendien worden bouwstenen aangedragen om de situatie te verbeteren bij de verdere uitwerking van plannen. Bij interdisciplinaire opgaves geeft dit groenstructuurplan de kaders aan vanuit groen en landschap.

0.1.3 Kaders en samenhang met beleid

Het groenstructuurplan staat niet op zichzelf. Het zoekt nadrukkelijk de interactie met andere beleidsterreinen en wordt ook weer beïnvloed door diezelfde beleidsterreinen. In deze paragraaf een overzicht van relevant (vigerend) beleid.

Gemeentelijk beleid

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet vervangt alle wetten voor wonen, ruimte, infrastructuur, milieu en water uit het oude stelsel. Eén van de onderdelen van de nieuwe Omgevingswet is de Omgevingsvisie. Iedere gemeente in Nederland stelt zo'n visie op, ook de gemeente Deurne. In de omgevingsvisie bekijken we hoe de omgeving er in de toekomst uit komt te zien. Waar is ruimte voor natuur? Waar kunnen woningen gebouwd worden? Waar kunnen wegen aangelegd worden? Dit Groenstructuurplan vormt belangrijke input voor deze omgevingsvisie.

Dit Groenstructuurplan (GSP) is de 'kapstok' van het groenbeleid en vormt daarmee de basis voor huidige en toekomstige plannen die een raakvlak hebben met het groen binnen de gemeente. Daarnaast borgen we met dit plan hoe we met elkaar willen werken aan een gezonde gemeente en op welke wijze groen hieraan bijdraagt. Het GSP is geen vervanging van reeds eerder vastgestelde beleidsstukken. Zo zijn bijvoorbeeld het Bomenbeleidsplan, Beleidsplan bermen en sloten en het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied na vaststelling van dit GSP nog steeds vigerend beleid. Omdat dit GSP de gehele gemeente beslaat en niet alleen de dorpen, vervangt het wel het Landschapsontwikkelingsplan De Peel (2007).

Structuurvisie Deurne 2030

Op 13 maart 2018 heeft de gemeenteraad de Structuurvisie Deurne 2030 vastgesteld. Volgens de toen geldend 'Wet Ruimtelijke Ordening' was iedere gemeente verplicht om voor haar gehele grondgebied één of meer structuurvisies op te stellen. Deze structuurvisie geeft een integrale visie op de ruimtelijke ordening binnen de gemeente. Zoals gezegd is inmiddels de Omgevingswet van kracht en die stelt dat iedere gemeente een omgevingsvisie moet vaststellen. Omdat de Structuurvisie nu echter nog het vigerende beleid vormt en een doorkijk geeft tot 2030, geven we hier beknopt aan welke kaders voor groen en landschap hierin zijn meegegeven.

- De structuurvisie stelt dat de natuurgebieden onderling beter verbonden moeten worden en daarvoor ook de natuurwaarden in het omringende landelijk gebied versterkt moeten worden. Dit gebeurt door beheermaatregelen en door het aanleggen van ecologische verbindingzones. Voor het project Peelvenen worden rondom de Deurnsche Peel de natuurwaarden versterkt. Ook in het kader van de herstelmaatregelen voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) vindt aan de westzijde van de Deurnsche Peel

natuurontwikkeling plaats.

- In de structuurvisie ligt de nadruk op het versterken van de landschappelijke waarden via de uitnodiging om te ondernemen in dit gebied. Door in de ontwikkelingen aan te sluiten op de al bestaande waarden in het landschap kan een aantrekkelijke omgeving voor zowel bewoners als ondernemers worden gecreëerd.

- In gebieden waar sprake is van een concentratie en/of combinatie van natuurwaarden en historische landschappen zet de gemeente in op behoud. Initiatiefnemers worden hier uitgenodigd om met nieuwe ontwikkelingen een bijdrage te leveren aan het bewaren en versterken van deze landschappen. In de jongere ontginningen / overige gebieden kiest de gemeente voor het behoud van de hoofdstructuren in het landschap. De laanbomenstructuur is daarbij een belangrijk element. Hier is nadrukkelijk ook ruimte voor nieuwe landschappen. De transitie van het landelijk gebied kan hiervoor aanleiding geven.

- De structuurvisie gaat ook in op de klimaatverandering met een toename van extreme buien, langere droogteperiodes en hogere temperaturen. Op gemeentelijk niveau vraagt dit vooral om een aanpassing van de openbare ruimte. De gemeente heeft een zorgplicht voor de opvang en afvoer van hemelwater. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor de verwerking van hemelwater, voor zover dit niet op particulier terrein kan worden verwerkt. De gemeente benut de mogelijkheden om de openbare ruimte zo in te richten dat overtollig regenwater kan worden geborgen. In de beekdalen zijn waterreserveringsgebieden voorzien.

- Naast het beperken van wateroverlast is het ook belangrijk hittestress te voorkomen. Hittestress ontstaat door opwarming van het stedelijk gebied door een hoge mate van versterking. Hittestress heeft een negatief effect op de leefbaarheid en de volksgezondheid. Het creëren van schaduwrijke plekken (vooral door bomen), gevelgroen en ruimte voor groen en blauw zijn hiervoor geschikte maatregelen.

- Voor een goede klimaatadaptatie is het belangrijk om voldoende open ruimtes te reserveren in het stedelijk gebied. Dit betekent dat de gemeente terughoudend is met het inzetten van huidige groenstructuren voor bebouwing. Bij nieuwe ontwikkelingen moeten voldoende groene buffers aanwezig zijn tussen aaneengesloten bebouwingsvlakken.

- De gemeente streeft naar een betere onderlinge verbinding van de groenstructuren in de kernen. Vooral delen van het centrum van Deurne hebben op dit moment nog een erg stenig karakter.

- De gemeente zet in op het versterken van de verbinding

van de kernen met het landelijk gebied, met name van de woongebieden met de aangrenzende landelijke uitloopgebieden. Daarvoor zijn op de kaart Visie op omgevingskwaliteit 'groene wiggen' opgenomen: dit zijn gebieden waar het landelijk gebied de kernen 'inprikt', waardoor de visuele en ruimtelijke relatie tussen beiden kan worden versterkt.

Erfgoedvisie gemeente Deurne

In de erfgoedvisie van de gemeente Deurne is het beleid vastgelegd voor het versterken en behouden van cultureel erfgoed. Groen cultureel erfgoed is binnen de gemeente nog een relatief nieuw fenomeen. Het groene erfgoed in de gemeente Deurne moet versterkt worden. Zo kan met herstel van groenstructuren, die verwijzen naar oude cultuurhistorische structuren, de beleefbaarheid van het cultuurhistorisch erfgoed vergroot worden. Er wordt ook gestuurd op het behoud van de grootste en oudste bomen. De historische laanstructuren van Helenaveen zijn een mooi voorbeeld van groen erfgoed.

Kadernota bomenbeleid en bomenbeleidsplan

Uit de kadernota bomenbeleid wordt duidelijk dat de gemeente de kwaliteit van de woon- en leefomgeving wil verbeteren door middel van "boeiend en bloeiend" groen. Groen en specifiek bomen, dragen bij aan het welbevinden en leef- en woongenot. Verder heeft groen een beeldbepalende functie die behouden dient te blijven en versterkt daar waar het kan. Verder dient de diversiteit aan opgaande houtbeplantingen bevorderd te worden met oog voor identiteit van wijk, dorp of landschap. Het boombeleidsplan zet in op behoud van de vitale houtopstanden en structuren.

Provinciaal beleid

Groen ontwikkelfonds Provincie Noord Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft de ambitie om in 2027 een robuust en aaneengesloten natuurnetwerk te hebben gerealiseerd. Hiervoor kunnen ondernemers, organisaties, overheden en particulieren, die plannen hebben voor het ontwikkelen van nieuwe natuur in Brabant, terecht bij het Groen Ontwikkelfonds Brabant. Bij het ontwikkelfonds kan men ondersteuning krijgen bij de realisatie van plannen voor zulk soort groenstructuren. Deze regeling kan kansen bieden bij de uitvoering van het groenstructuurplan door de subsidieregeling die daar aangereikt wordt.

Bossenstrategie

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat Rijk en provincies samen een Bossenstrategie opstellen. In deze strategie benoemen Rijk en provincies gezamenlijk ambities en doelen voor bossen in Nederland en brengen zij in beeld op welke wijze deze ambities vorm kunnen krijgen. Deze strategie is daarmee een gezamenlijk beleidsvoornemen.

De provincie Noord-Brabant heeft in 2020 de Brabantse Bossenstrategie vastgesteld. Hierin spreekt de provincie 2 ambities uit:

- De ontwikkeling van 13.000 ha nieuw bos vóór 2030. Dit komt neer op 50 tot 65 miljoen bomen en een oppervlakte ter grootte van de gemeente Breda. Een groot deel van het nieuwe bos (circa 8.000 ha) wordt gerealiseerd binnen het Natuurnetwerk Brabant. De overige 5.000 hectare wordt daarbuiten aangelegd.

- Het klimaatbestendig maken van 60.000 hectare bestaand bos voor 2050. Dat is een enorme opgave en daarom is deze ambitie opgeknipt in delen. In 2030 is 20.000 ha, in 2040 is 40.000 hectare en in 2050 is 60.000 hectare bos gerevitaliseerd.

Rijksbeleid

Bodem en water sturend

Het water en de bodem vormen letterlijk de basis van ons bestaan, en zijn daarmee van groot belang voor iedereen. De rijksoverheid wil meer rekening houden met deze basis, bij besluiten die zij neemt over de ruimtelijke inrichting. Inmiddels lopen we steeds vaker tegen de grenzen van het water- en bodemsysteem aan. Bodemdaling en lage waterstanden zorgen voor veel schade aan funderingen van gebouwen en extra onderhoud aan wegen en spoorwegen. Voldoende goed drinkwater is niet langer vanzelfsprekend. Het voortbestaan van planten- en diersoorten staat onder druk. De kwaliteit en beschikbaarheid van water en bodem hebben grote invloed op onze landbouw, energievoorziening, industrie en natuur. Bovendien zet het veranderende klimaat alles op scherp. De afgelopen jaren hebben we in korte tijd te maken gehad met grote wateroverlast en extreme droogte. Ook op de zandgronden in de gemeente Deurne loopt de onttrekking van grondwater tegen grenzen aan. Door water en bodem sturend te laten zijn in de ruimtelijke ordening, kunnen we ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat blijven leven, wonen en werken. In een veilige omgeving, met een gezonde bodem en voldoende (schoon) water.

0.1.4 Participatie

Dit groenstructuurplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de raadscommissie, deskundigen uit de gemeentelijke organisatie én een brede groep deskundigen/ belanghebbenden.

In de eerste fase van het proces stond 'kennismaken en voorbereiden' centraal. Dat kennismaken betrof zowel het leren kennen van de belanghebbenden als een analyse van de bestaande groenstructuur. Daarbij is onder andere een benchmark uitgevoerd voor de verschillende buurten en kernen van Deurne. De benchmark was bedoeld om gevoel te krijgen bij de kwantiteit van het groen in Deurne ten opzichte

van landelijke kengetallen.

In de tweede fase ging het om 'luisteren en begrijpen'. We bespraken onze analyse met alle deskundigen en belanghebbenden. Hier kwamen hele waardevolle aanvullingen uit en ontstond wederzijds begrip voor elkaars belangen. Naast enkele sessies met een specifieke groep stakeholders is 'Swipocratie' ingezet om breed input op te halen binnen de gemeente. Via een app konden mensen reageren op stellingen en vragen over het groen in Deurne. Hier is zeer goed gebruik van gemaakt wat heeft geleid tot meer inzicht in de waardering die de inwoners van Deurne voor het groen hebben en welke wensen er leven. In algemene zin kan gesteld worden dat er zeer veel draagvlak is voor het vergroenen van de buurten en straten in de kernen van Deurne. Zelfs wanneer dit ten koste gaat van een parkeerplaats of de effectiviteit van zonnepanelen.

De derde stap van het participatieproces bestond uit het toetsen van de conceptvisie. Door middel van een presentatie van visiekaarten zijn stakeholders meegenomen in de belangrijkste conclusies en de integrale visie op het groen binnen de gemeente Deurne. In deze fase was het mooi om te zien dat de hoofdlijn al goed in de visiekaarten was verwerkt maar dat lokale kennis de visie op detailniveau nog naar een hoger niveau kon brengen.

Als laatste stap is het eindproduct, het groenstructuurplan Deurne, nog een keer aan de stakeholders gepresenteerd om zo gezamenlijk een mooi planproces af te sluiten en tegelijk het startsein te geven naar een nog groenere en gezondere gemeente voor alle inwoners van Deurne.

0.1.5 Opbouw en leeswijzer

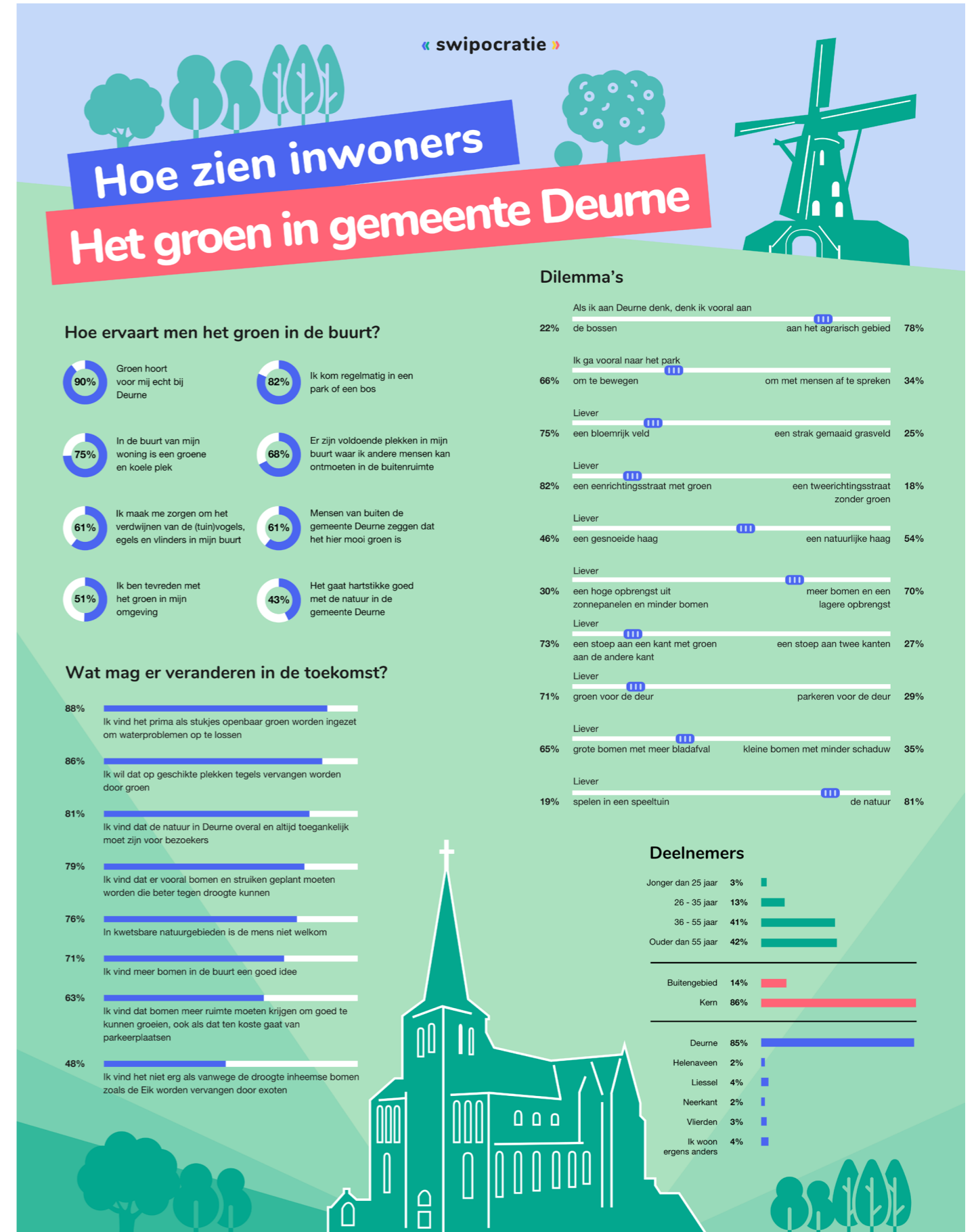
- Hoofdstuk 1 bevat een algemene beschrijving van het belang van groen en vergroenen als onderbouwing van de keuzes die later in het groenstructuurplan zijn gemaakt. We beschrijven hier ook hoe we thematisch gaan sturen op groen aan de hand van vier criteria: gezondheid, klimaat, natuur en gezondheid.

- Hoofdstuk 2 laat zien hoe het groen van Deurne er voor staat ten opzichte van landelijke normen. Ook wordt hier de huidige staat van het groen binnen de gemeente beschreven. Dit doen we wederom aan de hand van de vier eerder genoemde thema's gezondheid, klimaat, natuur en gezondheid. Per thema benoemen we vervolgens de belangrijkste opgaven in het kader van de groenstructuur.

- Hoofdstuk 3 bevat een integrale visie op de groenstructuur van de gemeente en vertaald deze visie naar concrete projecten. De visie beschrijft strategische ingrepen maar biedt ook handvatten om straten en buurten te vergroenen.

- In hoofdstuk 4 zijn de deelprojecten uit de visie(kaarten)

uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. Elke deelproject wordt gepresenteerd als een factsheet waarin doel, aanpak en financiering zijn beschreven. Met dit uitvoeringsprogramma kan de gemeente de komende jaren gericht aan de slag.

Hoe draagt groen bij?

1.1 Wat draagt groen bij?

Groen in en om steden en dorpen draagt in brede zin bij aan een gezonde, klimaatbestendige en prettige leefomgeving voor mens en dier. De verschillende voordelen van groen laten zich meestal goed combineren. Door een slimme inrichting kunnen groenblauwe plekken in de stad multifunctioneel worden ingezet. Zo kunnen verschillende voordelen worden behaald middels een enkelvoudige ingreep (MOOI NL, 2024).

1.1.1 De positieve gevolgen van groen

Gezonde mobiliteit

Groene structuren bevorderen lopen en fietsen en andere vormen van gezonde mobiliteit. Dit heeft een direct positief effect op de gezondheid van de mens en op de kwaliteit van onze leefomgeving. Dit blijkt uit een verkenning van het RIVM naar de effecten van minder auto's, meer ruimte om te bewegen en meer groen (RIVM, 2023). Mensen bewegen aantoonbaar meer wanneer ze in een groene omgeving wonen. Gezonde mobiliteit wordt dus gestimuleerd door de leefomgeving groen te ontwerpen en in te richten. Het effect van de groene inrichting wordt nog versterkt wanneer het gebruik van de auto wordt ontmoedigd, bijvoorbeeld door het vervangen van parkeerplaatsen door extra groen.

Gezondheid

Mensen, die in een groene omgeving wonen zijn in algemene zin gezonder. Ze hebben minder vaak last van hart- en vaatziekten, overgewicht of diabetes. Ook de mentale gezondheid is over het algemeen beter. Zo bevordert de aanwezigheid van groen herstel bij onder andere stress, depressie en angsten. Groen nodigt uit om te bewegen en sporten, waardoor gezond gedrag wordt gestimuleerd. Ook draagt groen bij aan het verminderen van schadelijke milieufactoren, zoals geluidsoverlast. (RIVM, 2022). Groen heeft ook een sterk positief effect op kinderen. Zo hebben kinderen in groene wijken bijvoorbeeld vijftien procent minder vaak last van overgewicht. Kinderen in arme groene wijken krijgen 10 procent minder vaak Ritalin voorgeschreven dan kinderen in even arme, maar duidelijk minder groene wijken (WUR, 2018).

Sociaal

Wonen en werken in een groene omgeving stimuleert het gebruik van de openbare ruimte en zorgt ervoor dat mensen elkaar vaker ontmoeten. Dit draagt actief bij aan de sociale cohesie in een buurt of wijk. Buurten waar de bewoners meer contact hebben, hebben doorgaans minder last van verloedering, overlast en criminaliteit. (WUR, 2018)

Identiteit

Een duidelijke en herkenbare groene structuur geeft identiteit

aan een gebied. Groene structuren vertellen een verhaal door aan te sluiten bij de historie van een gebied of locatie. Denk bijvoorbeeld aan het herstellen van een singel, het opnieuw ruimte maken voor een vroeger bestaand park, of het laten staan van oudere houtsingels in nieuw te ontwikkelen woonwijken. Door gebruik te maken van de positieve aspecten van de identiteit van een plek, ontstaat meer herkenning en eigenaarschap.

Klimaat

Door klimaatverandering, verandert het Nederlandse weerpatroon. Er zullen meer lange perioden van droogte zijn, die vervolgens weer worden afgelost met grote hoeveelheden regen in vaak korte tijd. In steden is soms tot wel 70 procent van het oppervlak bebouwd en bestraat, en dit kan in de binnenstad en op bedrijventerreinen oplopen tot wel 90 procent. Door alle verharding krijgt het water nauwelijks kans om de bodem in te zakken (WUR, 2018). Groen zorgt voor verbeterde infiltratie- en bergingscapaciteit van de bodem. Naast verminderde wateroverlast, draagt dit ook bij aan de oplossing van de droogteproblematiek. In groene gebieden kan water vrij in de bodem infiltreren, opgenomen worden door vegetatie, verdampen én het grondwater aanvullen. Groen draagt ook bij aan het verkoelen van de gebouwde omgeving en dus het beperken van hittestress. Dit effect wordt veroorzaakt door het bevorderen van schaduw (bomen) en verkoeling door het verdampen van water vanuit het aanwezige groen. Dit is noodzaak, want door de steeds vaker voorkomende hittegolven en verstening van de stad neemt hittestress nog steeds toe. Hittestress bedreigt kwetsbare groepen zoals ouderen, jonge kinderen en langdurig zieken, maar ook de weerbaarheid van ecosystemen in de stad neemt af.

Ecologie

Natuur in de stad is van groot belang voor het behoud van vele soorten planten en dieren en uiteindelijk het gehele ecosysteem waarin wij als mensen leven. Een goede biodiversiteit is een voorwaarde om het voortbestaan van vele soorten te kunnen garanderen en biedt vele kwaliteiten. Door de stad te benaderen als ecosysteem en in te zetten op grotere groen(blauwe) structuren en verbindingen, kan de stad een belangrijk leefgebied worden voor veel soorten.

Door ecologisch te beheren in publiek en privaat groen dragen burgers, bedrijven en de lokale overheid bij aan het behoud van bijzondere en bedreigde soorten zoals bijvoorbeeld wilde bijen.

1.2 Hoe gaan we sturen op groen?

In de vorige paragraaf is al uitgebreid beschreven welke positieve effecten groen heeft op onze leefomgeving. In het groenstructuurplan Deurne willen we daarom uitdrukkelijk gaan sturen op deze positieve effecten van groen. Groen is dus geen doel op zich, maar een middel om doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld gezondheid en klimaat te halen. We hanteren binnen het Groenstructuurplan de volgende hoofdthema's:

- Gezondheid
- Klimaat
- Natuur
- Identiteit

Bij de inventarisatie en analyse is het aanwezige groen beoordeeld op de vier benoemde thema's. Zo is bijvoorbeeld in de kernen gekeken in hoeverre er voldoende bomen aanwezig zijn om hittestress te beheersen en welke ingrepen er nodig zijn om doelstellingen op dit gebied te behalen. We borgen op deze manier dat het uiteindelijke Groenstructuurplan heel gericht bijdraagt aan de kwalitatieve doelstellingen die Deurne heeft op de thema's gezondheid, klimaat, natuur en identiteit. Naast de thematische aanpak binnen het Groenstructuurplan hanteren we de basisprincipes die de Handreiking Groen In en om de Stad (ministeries BZK/LNV, 2024) voor een groenstructuurplan omschrijft. Het volgen van deze basisprincipes leidt, mits goed geborgd in beleid, tot een volwaardige positie van groen in ruimtelijke processen. Onderstaan een overzicht van de genoemde basisprincipes.

Werken met schaalniveaus

Een groenstructuurplan is bij uitstek bedoeld om alle schaalniveaus in en om een gemeente met elkaar te verbinden. Groen(blauwe) structuren worden over de gemeentegrenzen heen gekoppeld aan groen met regionale betekenis. Richting de lagere schaalniveaus, zoals het wijk- en buurtniveau, geeft het groenstructuurplan kaders via bijvoorbeeld groene wiggen en laanbeplantingen die worden aangewezen als te behouden of te ontwikkelen structuur. Om ook binnen een buurt aan de slag te kunnen voorziet het groenstructuurplan in een gereedschapskist met principe oplossingen voor succesvolle vergroening van straten en pleinen.

Kwaliteit van het groen

Het is niet voldoende om binnen het groenstructuurplan alleen aan te wijzen waar het groen belangrijk is en dus behouden of ontwikkeld moet worden. Dit zegt namelijk nog niets over de kwaliteit van het groen. Door duidelijke referentiebeelden en kwaliteitseisen te koppelen aan groene ingrepen is direct duidelijk waar een groenobject aan moet voldoen. We kijken daarbij zowel naar de inrichting als het beheer.

Netwerkgedachte

In de publicatie Mooi NL van het ministerie van BZK is mooi verwoord hoe de positieve effecten van groen worden versterkt door te gaan denken in netwerken. Wanneer groen en blauw wordt verbonden, is de bijdrage aan natuur, klimaat, gezondheid en identiteit hoger. Dit sluit weer mooi aan bij het uitgangspunt dat we groen en blauw vanuit alle schaalniveaus benaderen. Een belangrijk aspect bij het denken in structuren is het bereikbaar maken van groen voor mensen uit de kernen. Hoe beter het groen bereikbaar en beleefbaar gemaakt kan worden, hoe groter de impact op de leefbaarheid en gezondheid van mensen.

Zoneren en verdelen

Het feit dat groen zowel voor de mens als voor planten en dieren een belangrijke bijdrage levert aan een gezonde leefomgeving, betekent dat we goed moeten kijken naar de balans binnen elke groene zone. Wanneer de recreatieve druk op een gebied hoger wordt kan dat ten koste gaan van aanwezige natuurwaarden. Bewust zoneren en verdelen van druk is dus cruciaal om groene gebieden goed te laten functioneren. Door gerichte maatregelen die gebieden beter of juist minder bereikbaar maken voor recreatieve doeleinden kunnen we sturen op het evenwichtig belasten van natuurgebieden.

Koppelen van bomen en boomstructuren

Binnen veel gemeenten worden groenstructuurplannen en boombeleid separaat ontwikkeld waardoor onvoldoende samenhang tussen beide onderwerpen ontstaat. De Handreiking GIOS adviseert dringend om binnen een groenstructuurplan ook een duidelijke visie op bomen en boomstructuren te ontwikkelen. Voor Deurne nemen we daarom bomen integraal mee in de plannen en kijken we expliciet naar de bijdragen die bomen hebben op het gebied van gezondheid, klimaat, identiteit en natuur. Het aspect boomkroonbedekking is daarbij een concrete parameter die geschikt is om kwantitatief te sturen op de aanwezigheid van bomen.

2

Bestaande situatie, groene opgaven

In dit hoofdstuk brengen we in beeld hoe Deurne er op het gebied van groen voor staat. We doen dat enerzijds via de resultaten van een benchmark waarbij we de aanwezigheid en bereikbaarheid van groen in Deurne vergeleken met andere dorpen en steden in Nederland. Anderzijds beschrijven we de resultaten van een uitgebreide analyse die we deden van het groen dat zich binnen de gemeente Deurne bevindt. We geven inzicht in de aanwezige groenstructuren en beschrijven de belangrijkste opgaven om de groenstructuur te versterken. De analyse is uitgevoerd aan de hand van de eerder benoemde vier hoofdthema's gezondheid, klimaat, natuur en identiteit.

2.1 Benchmark

Voordat we de bestaande situatie op het gebied van groen in Deurne inhoudelijk in beeld brengen, is het interessant om te zien hoe het groen in Deurne zich verhoudt tot de rest van Nederland. Binnen deze benchmark kijken we naar de kwantitatieve aanwezigheid van groen en naar de bereikbaarheid van het groen voor de inwoners van de verschillende kernen en buurten binnen de gemeente. De parameter hittestress is nauw verbonden met groen en gebruiken we als indicator op het gebied van klimaat en leefbaarheid. In het kort toetsen we de gemeente Deurne op de volgende parameters:

- Het percentage grondgebonden groen op openbaar gebied
- Het percentage grondgebonden groen op privaat gebied
- Het percentage boomkroonbedekking op openbaar gebied
- Het percentage boomkroonbedekking op privaat gebied
- De bereikbaarheid van elke woning tot een verkoelende groene plek
- De gemiddelde gevoelstemperatuur per buurt of kern bij hitte

Om de gemeten waardes te kunnen Benchmarken aan andere gemeenten in Nederland gebruiken we twee bronnen.

Bron 1: Klimateffectatlas

De Klimateffectatlas is een digitaal en openbaar platform waarop een grote hoeveelheid GIS-data beschikbaar wordt gesteld op het gebied van klimaat en de effecten daarvan op onze leefomgeving. Het platform wordt gecoördineerd en beheerd door (CAS), in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Op het platform is voor elke buurt in Nederland veel informatie beschikbaar over de aanwezigheid van groen en de klimateffecten die gerelateerd zijn aan groen. In de Klimateffectatlas zijn alle buurten in Nederland ook gekoppeld aan een wijktype conform de classificering van Kleerekoper (2016). Deze classificering omvat 14 voor Nederland kenmerkende wijktypen ingedeeld op basis van stedenbouwkundige kenmerken zoals woningdichtheid, breedte van straten en woningdifferentiatie.

Het gebruik van deze wijktypen maakt het mogelijk buurten die gekoppeld zijn aan eenzelfde wijktype onderling te vergelijken op bijvoorbeeld klimateffecten of de aanwezigheid van groen. De Klimateffectatlas geeft daarvoor per wijktype gemiddelde waarden voor heel Nederland voor bijvoorbeeld het aanwezige groenpercentage en de mate van hittestress. Hier kunnen we Deurne goed aan spiegelen.

Bron 1: Handreiking groen In en Om de Stad (GIOS)

In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is door Arcadis samen met &flux bovenstaande handreiking opgesteld. Het doel van de handreiking is om gemeenten en provincies in Nederland te helpen bij het beter positioneren van groen binnen het proces van planvorming tot en met realisatie. Onderdeel van de Handreiking is een set aan kwalitatieve en kwantitatieve eisen aan groen in en om de stad. Deze set aan eisen kan worden gebruikt om binnen een gemeente tot een lokale set aan groennormen te komen. Het ministerie moedigt gemeenten aan deze eisen als basis te gebruiken om lokaal het groen beter te borgen. Dit maakt deze eisen zeer geschikt om Deurne aan te benchmarken. Omdat de eisen uit de handreiking ook weer gekoppeld zijn aan de 14 kenmerkende wijktypen van Kleerekoper, zijn ze voor elke buurt of wijk in Nederland bruikbaar. De Handreiking GIOS werkt met groennormen per wijktype waarbij er een minimum norm en een streefwaarde is geformuleerd. De minimum norm wordt in eerste instantie gebruikt om binnen de bestaande stad te vergroenen in combinatie met inbreiding. De streefwaarde is de norm voor nieuwbouw/uitbreiding die direct mee gegeven kan worden wanneer een nieuwe wijk gerealiseerd wordt. In tabel 1 een overzicht van de 14 wijktypen en de bijbehorende genormeerde groenpercentages.

2.1.1 Groen op maaiveldniveau

De aanwezigheid van plantvakken, gras, tuinen en andere groenelementen is van groot belang voor een gezonde en klimaatbestendige leefomgeving. Dit groen draagt bij aan verkoeling, infiltratie en buffering van water en draagt bij aan het welbevinden van de inwoners van Deurne. Binnen de benchmark kijken we naar het groen in openbaar gebied, het groen op private grond en het totaal van beide. Door het onderscheid in privaat en openbaar groen te maken ontstaat een beter beeld van de wijze waarop eventuele knelpunten opgelost kunnen worden. Op basis van een eigen GIS-analyse

zijn de groenpercentages per buurt of kern binnen de gehele gemeente Deurne bepaald. Op kaart 2 t/m 4 in het rapport is een de GIS analyse bijgevoegd. In tabel 2 de cijfermatige resultaten voor het groenpercentage per buurt of kern. Om de groenpercentages per buurt of kern te kunnen vergelijken met de genormeerde groenpercentages uit de Handreiking GIOS, koppelen we elke buurt of kern van Deurne aan het wijktype dat de Klimaateffectatlas voor die buurt of kern weergeeft. Hierbij is het goed te vermelden dat deze wijktypen dus vooral aangeven hoe een buurt stedenbouwkundig gemiddeld is opgebouwd. Zo heeft Deurne in de Klimaateffectatlas veel buurten die als "villawijk" worden geassocieerd. Binnen deze "Villa" buurten hebben we op basis van expert judgement de genormeerde groenpercentages uit de Handreiking GIOS aangepast. We noemen dit dan het wijktype "gemengd" omdat we rekening hebben gehouden met de lokale stedenbouwkundige situatie. In tabel 3 staat een vergelijking van de buurten van Deurne met de normen uit de Handreiking GIOS:

Conclusies

- Tabel 2: In de buurt Zeilberg en de kernen Vlieren en Neerkant is relatief weinig openbaar groen aanwezig. Op het industrieterrein is juist het aandeel privaat groen extreem laag.
- Tabel 3: Gemiddeld voldoen slechts twee van de buurten in Deurne aan de minimumnorm in de Handreiking GIOS
- Tabel 3: Negatieve uitschieters op basis van het groenpercentage zijn het industrieterrein en de kern Liessel.
- Tabel 3: Wanneer de buurten Deurne-centrum en Sint Jozefparochie gespiegeld worden aan de andere wijken en kernen in Deurne doen ze het juist best goed wat betreft het absolute groenpercentage.
- Tabel 3: Groen percentages in Helenaveen worden negatief beïnvloed door een aantal grote bedrijfskavels binnen de bebouwde kom.

2.1.2 Boomkroonbedekking

Bomen leveren van alle groene elementen de grootste bijdrage aan een leefbare en klimaatbestendige buurt. Een gezond ontwikkelde boom zorgt voor veel groen volume op een relatief klein grondvlak. De schaduw waar boomkronen in voorzien beperkt hittestress en maakt het gebruik van de openbare ruimte aantrekkelijker. Net als bij het groen op maaiveldniveau kijken we naar bomen zowel op privaat als op openbaar gebied. Vanuit de Klimaateffectatlas is recente data op buurtniveau beschikbaar. In tabel 4 staat een overzicht van de boomkroonbedekking per buurt of kern in de gemeente Deurne.

Wijktype	Minimum	Streefwaarde
Bedrijven	25%	32%
Bloemkoolwijk	34%	42%
Historische binnenstad	15%	22%
Hoogbouw	36%	45%
Naoorlogse woonwijk	32%	40%
Stedelijk bouwblok	24%	26%
Sub-urbane uitbreiding – VINEX	33%	35%
Tuindorp	31%	35%
Tuinstad hoogbouw	36%	45%
Tuinstad laagbouw	35%	40%
Vernieuwd	21%	27%
Villa	45%	53%
Volkswijk	22%	26%
Vooroorlogse woonwijk	32%	46%

Tabel 1 groennorm per wijktype, bron Handreiking Groen in en om de stad (Ministeries BZK/LNV mei 2024) Naast de twee gebruikte bronnen (Klimaateffectatlas en Handreiking GIOS) heeft Arcadis op basis van actuele luchtfoto's en satellietbeelden de groenpercentages gemeten. Hierbij wordt als onderlegger de actuele BGT(Basiskaart Grootchalige Topografie) gebruikt om zo gericht te kunnen beoordelen welke groenobjecten mee tellen in de berekeningen. Zo vallen sportvelden buiten deze berekeningen. De gekozen aanpak is daarbij wederom gebaseerd op de werkwijze zoals omschreven in de Handreiking GIOS.

Buurt/wijk	Groenpercentage werkelijk		
	Privaat	openbaar	Totaal
Walsberg	35%	17%	52%
Deurne Centrum	18%	15%	33%
Sint Jozefparochie	16%	18%	34%
Zeilberg	21%	8%	29%
Koolhof	13%	18%	31%
Heiakker	13%	20%	33%
Industrieterrein	5%	14%	19%
De Vennen	15%	15%	30%
Vlierden	30%	8%	38%
Liessel	11%	15%	26%
Neerkant	21%	10%	31%
Helenaveen	22%	15%	37%

Tabel 2 Groenpercentage per buurt of kern binnen gemeente Deurne

Buurt/kern	Wijktype Klimaateffectatlas	Normen Handreiking GIOS		Deurne	Verschil Deurne/ minimum
		Minimum	Streefwaarde		
Walsberg	Villa	45%	53%	52%	7%
Deurne Centrum	gemengd	36%	44%	33%	-3%
Sint Jozefparochie	gemengd	36%	44%	34%	-2%
Zeilberg	Vooroorlogs	32%	46%	29%	-3%
Koolhof	Bloemkool	34%	42%	31%	-3%
Heiakker	Vinex	33%	35%	33%	0%
Industrieterrein	Bedrijventerrein	25%	32%	19%	-6%
De Vennen	Vinex	33%	35%	30%	-3%
Vlierden	Gemengd	41%	49%	38%	-3%
Liessel	Gemengd	41%	49%	26%	-15%
Neerkant	Gemengd	40%	48%	31%	-9%
Helenaveen	Gemengd	40%	48%	37%	-3%

Tabel 3 Groenpercentage per buurt/kern in Deurne vergeleken met groennormen Handreiking GIOS

Buurt/kern	Boomkroonbedekking werkelijk			Deurne	Nationale boomnorm	Verschil Deurne/ boomnorm
	Openbaar	privaat	totaal			
Walsberg	19,7	24,3	44,0	44%	30%	14%
Deurne Centrum	11,9	9,7	21,6	22%	30%	-8%
Sint Jozefparochie	8,3	7,3	15,6	16%	30%	-14%
Zeilberg	5,4	5,5	10,9	11%	30%	-19%
Koolhof	18,3	6,6	24,9	25%	30%	-5%
Heiakker	11,4	4,2	15,6	16%	30%	-14%
Industrieterrein	4,9	2,7	7,6	8%	30%	-22%
De Vennen	10,1	8,1	18,2	18%	30%	-12%
Vlierden	5,0	13,3	18,3	18%	30%	-12%
Liessel	6,7	8,4	15,1	15%	30%	-15%
Neerkant	14,3	8,4	22,7	23%	30%	-7%
Helenaveen	19,0	10,7	29,7	30%	30%	0%

Tabel 4 Boomkroonbedekking per buurt of kern binnen gemeente Deurne

Tabel 5 Boomkroonbedekking per buurt/kern in Deurne vergeleken met heel NL

Recent heeft het Norminstituut Bomen een Nationale Bomennorm gelanceerd waarin is vastgelegd dat een minimum van 30% boomkroonbedekking op buurtniveau een belangrijke voorwaarde is voor een gezonde leefomgeving. Deze eis betekent dat 30% van het totale oppervlak van een buurt is bedekt met boomkronen. In tabel 5 staat een vergelijking tussen deze eis en de werkelijke boomkroonbedekking in de buurten en kernen van de gemeente Deurne.

Conclusies

- Tabel 4: De buurt Zeilberg en het industrieterrein vallen in negatieve zin op door een zeer lage boomkroonbedekking ten opzichte van andere wijken en kernen in de gemeente Deurne.

- Tabel 5: De buurt Walsberg springt er op het gebied van boomkroonbedekking zeer positief bovenuit.

Buurt/kern	Temperatuur landelijk gebied (°C)	Verskil Deurne/ boomnorm	
Walsberg	37,9	37,3	0,6
Deurne Centrum	39,4	37,3	2,1
Sint Jozefparochie	39,9	37,3	2,6
Zeilberg	39,2	37,3	1,9
Koolhof	40,2	37,3	2,9
Heiakker	39,3	37,3	2
Industrieterrein	38,8	37,3	1,5
De Vennen	39,7	37,3	2,4
		37,3	
Vlierden	39	37,3	1,7
		37,3	
Liessel	38,4	37,3	1,1
		37,3	
Neerkant	37,8	37,3	0,5
		37,3	
Helenaveen	37,9	37,3	0,6

Tabel 6 Gevoelstemperatuur per buurt/kern in Deurne vergeleken met het landelijk gebied

2.1.3 Gevoelstemperatuur bij hitte

Een van de belangrijkste negatieve gevolgen van te weinig groen in de stad is hittestress. Dit betekent dat de temperatuur in de stad substantieel hoger kan oplopen dan in het omringende platteland. In de

Klimaateffectatlas is hiervoor op buurtniveau goede data beschikbaar. De Klimaateffectatlas hanteert de "hittekaart gevoelstemperatuur" welke op iedere plek in Nederland de gevoelstemperatuur laat zien tijdens een extreem hete zomermiddag. De mate van hittestress zal zonder maatregelen, zoals het toevoegen van bomen, toenemen als gevolg van klimaatverandering. Met behulp van de databestanden uit de Klimaateffectatlas hebben we de gemiddelde gevoelstemperatuur per buurt of kern in de gemeente Deurne bepaald op een extreem hete zomermiddag. Vervolgens hebben we deze vergeleken met de gevoelstemperatuur op hetzelfde moment in het omringende landelijk gebied. In tabel 6 een weergave van de resultaten.

Conclusies

- Tabel 6 Gemiddeld ligt de temperatuur in een grote kern zoals Deurne wat hoger dan in de omliggende kleine kernen. Dit komt door het stedelijk hitte eiland effect.

- Tabel 6: De wijk Walsberg met een hoog groenpercentage en een goede boomkroonbedekking heeft ook een gunstige gevoelstemperatuur ten opzichte van omringende buurten.

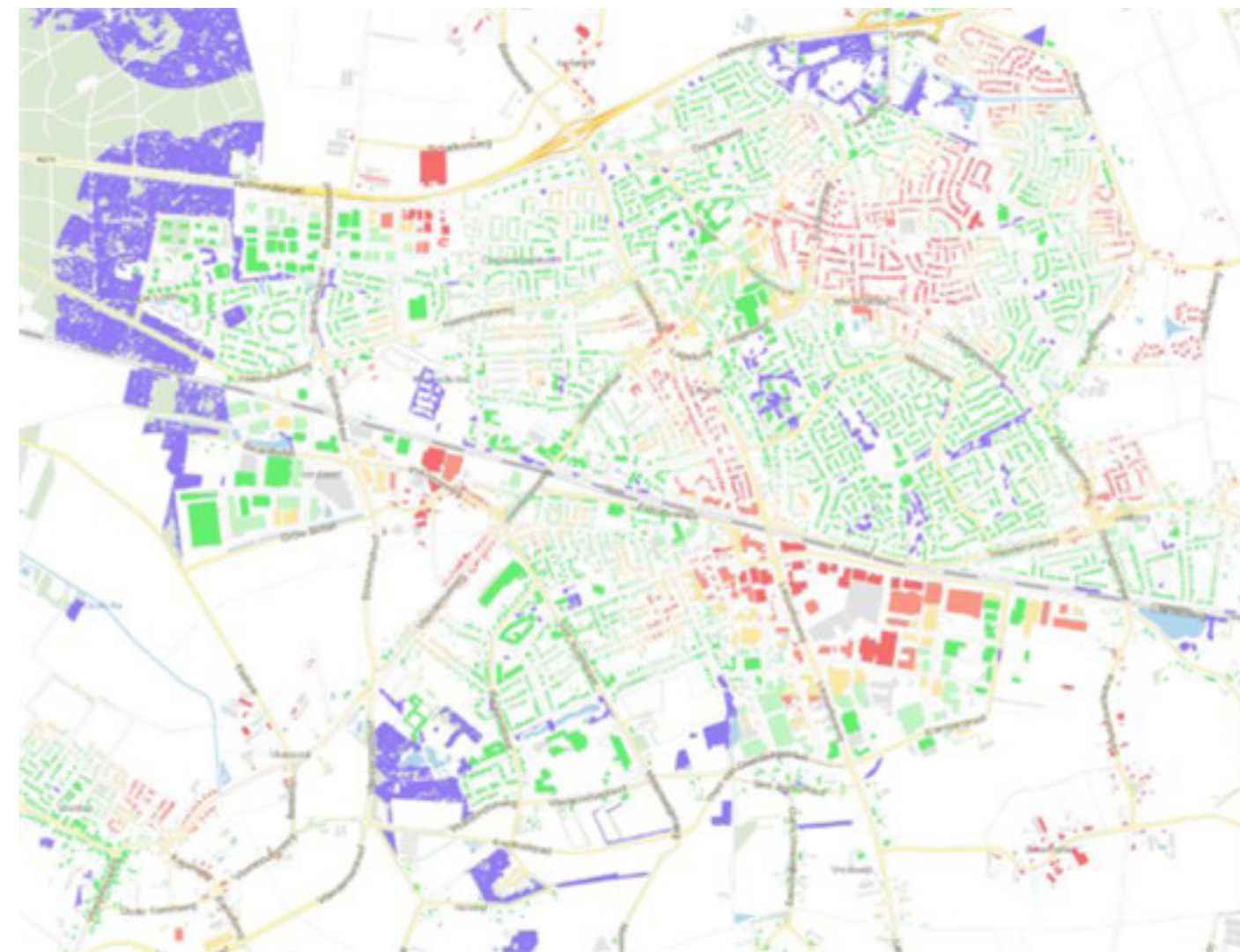
- Tabel 6: Omdat niet alleen groen, maar veel meer factoren invloed hebben op de gevoelstemperatuur (schaduw door gebouwen, aanwezige wind, ligging aan een stadsrand, etc.) zijn harde conclusies over groen en hittestress op buurtniveau lastig te trekken.

Afstand tot een koele plek.

De aanwezigheid van groen in een buurt of kern krijgt meer waarde wanneer het groen ook bruikbaar en bereikbaar is voor zoveel mogelijk bewoners van een buurt. Groen dat bijvoorbeeld onderdeel is van een klein buurtparkje of een speelplekje zorgt ervoor dat mensen in de schaduw elkaar kunnen ontmoeten en dat ze bewuster genieten van dit groen. De klimaateffectatlas stelt data beschikbaar die inzichtelijk maakt op welke afstand elke woning in een buurt zich bevindt ten opzichte van een bruikbare koele plek. Dit is een kaart gegenereerd op basis van openbare data en is daarom vooral bruikbaar om een algemeen beeld van een buurt te krijgen. De nauwkeurigheid van de kaarten is niet zodanig dat ze op woningniveau bruikbaar zijn. Binnen de gemeente Deurne is de bereikbaarheid van groen vanuit woningen vooral voor de kern Deurne relevant. Vanuit de gehuchten is het omringende platteland altijd nabij. Onderstaand de kaart voor de kern Deurne.

Conclusies

- De buurt Koolhof en het bedrijventerrein springen er negatief uit op het gebied van bereikbaarheid van groen/koelte.

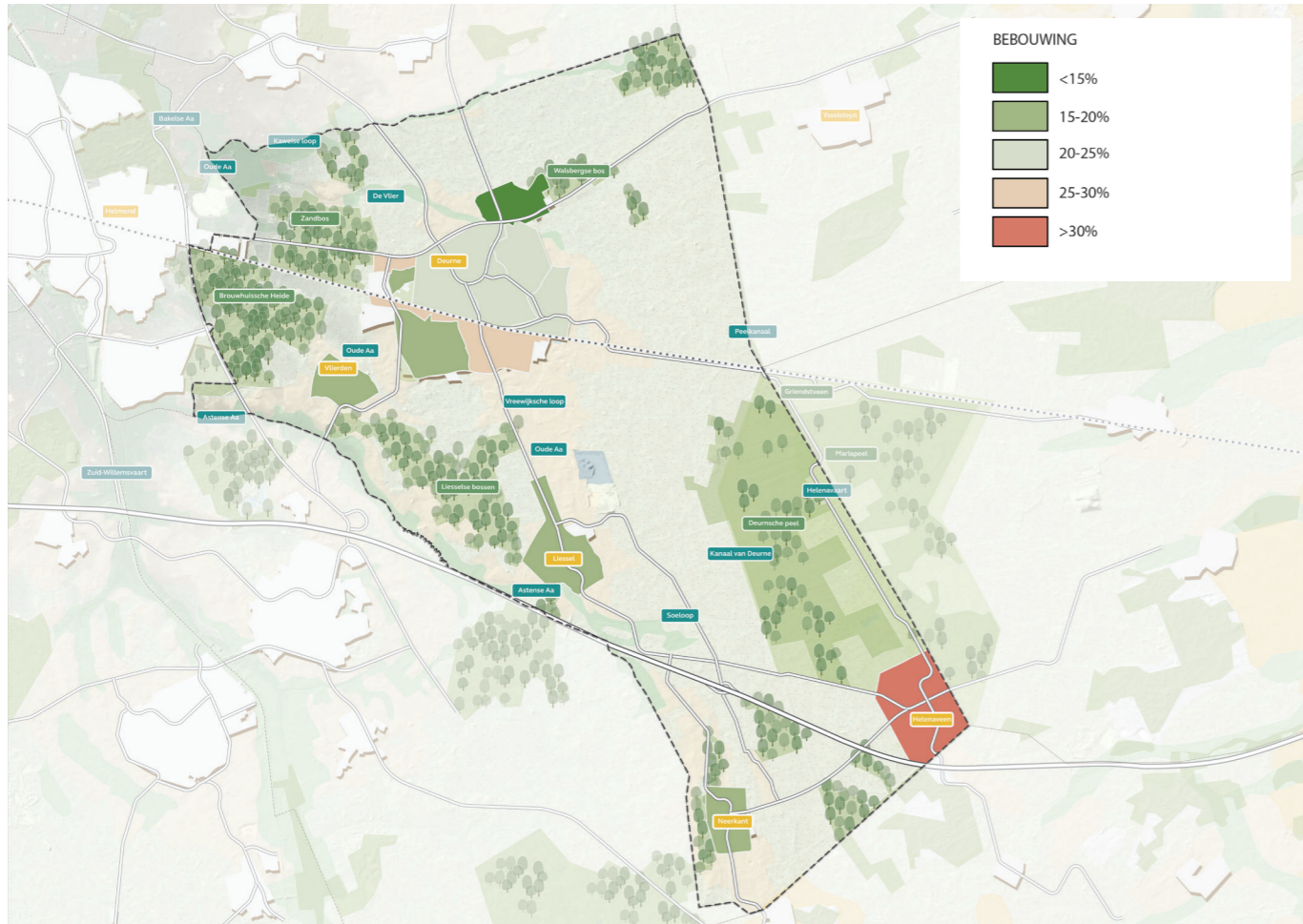

Kaart 1: klimaateffectatlas

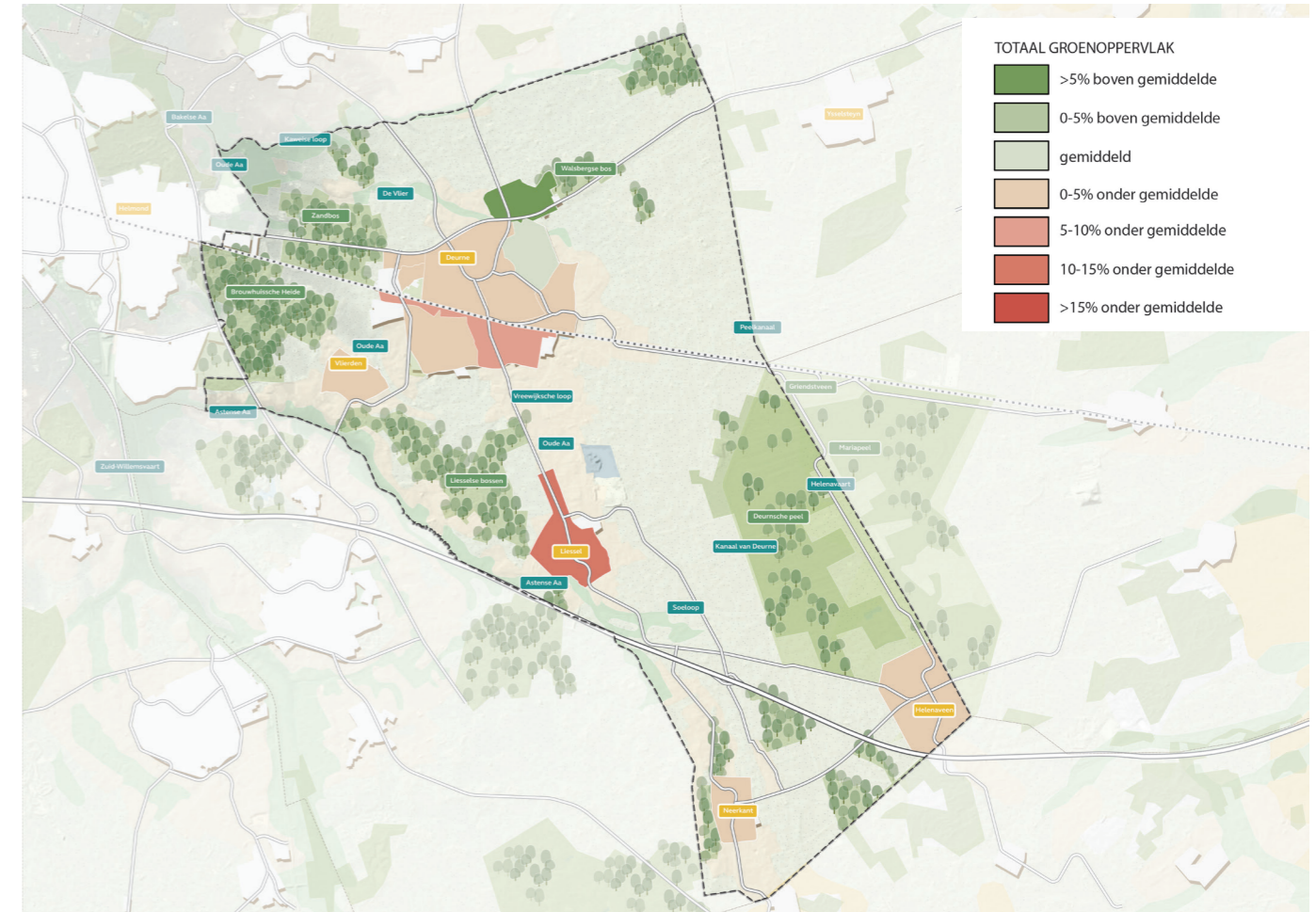
- Gemiddeld genomen is binnen Deurne aanwezig groen ook goed bereikbaar voor de inwoners van Deurne.

2.1.4 Hoe pakken we de benchmark op?

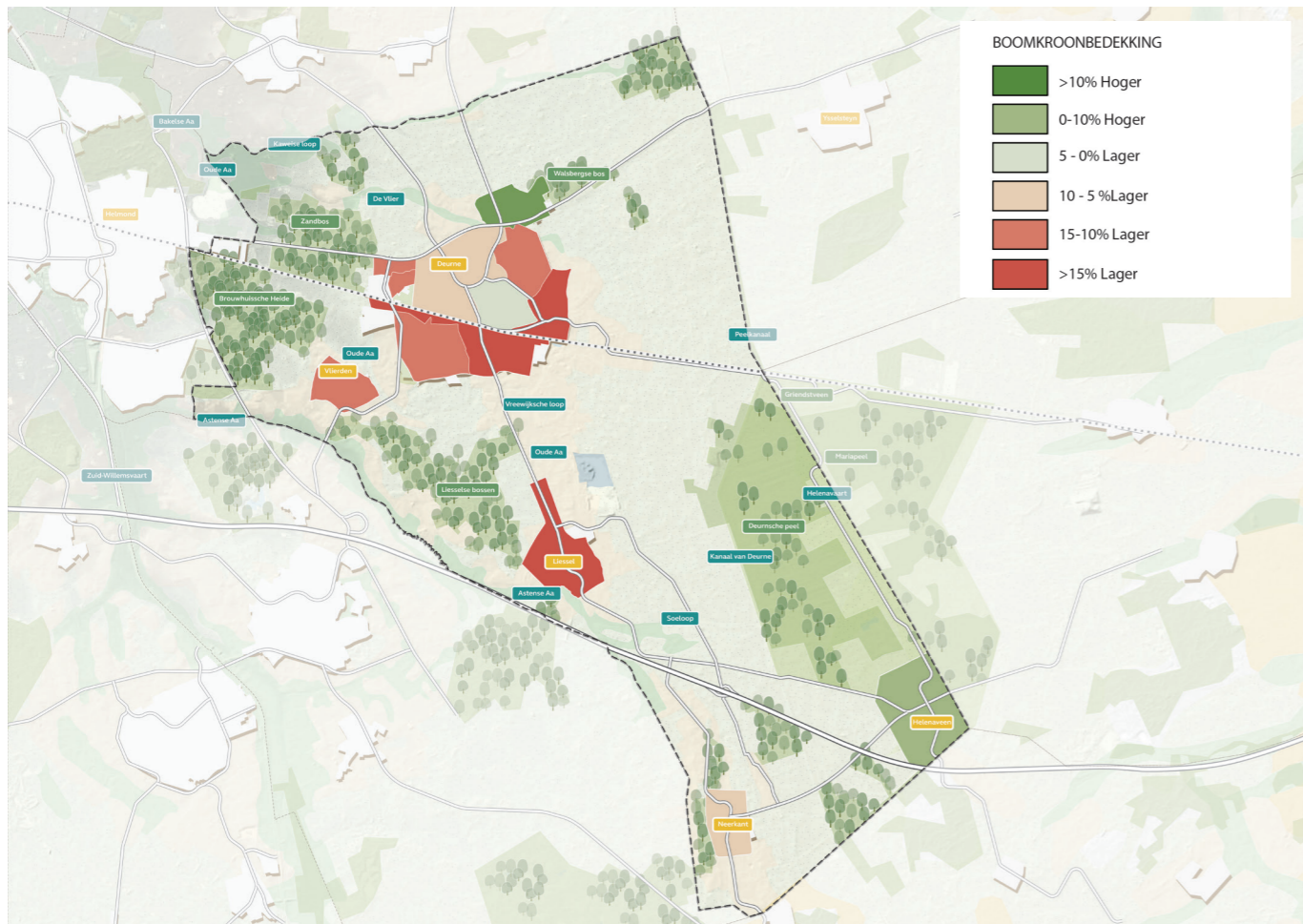
De gemeente Deurne heeft de uitdrukkelijke ambitie om op basis van de Handreiking GIOS aan de slag te gaan richting gezonde groenpercentages en boomkroonbedekking. We doen dit in ambitieuze maar realistische stappen: In 2035 willen we in de bestaande kernen aan de minimum groenpercentages uit de Handreiking GIOS voldoen. Voor nieuwbouwwijken buiten de bestaande kern geldt dat we een groenpercentage nastreven van minimaal de streefwaarde uit de Handreiking GIOS. In 2040 willen we aan de Landelijke Bomennorm van 30% op buurtniveau voldoen. In 2040 willen we dat alle inwoners in de gemeente een groene koele plek van minimaal 200m² via een maximale loopafstand van 300m¹ kunnen bereiken.

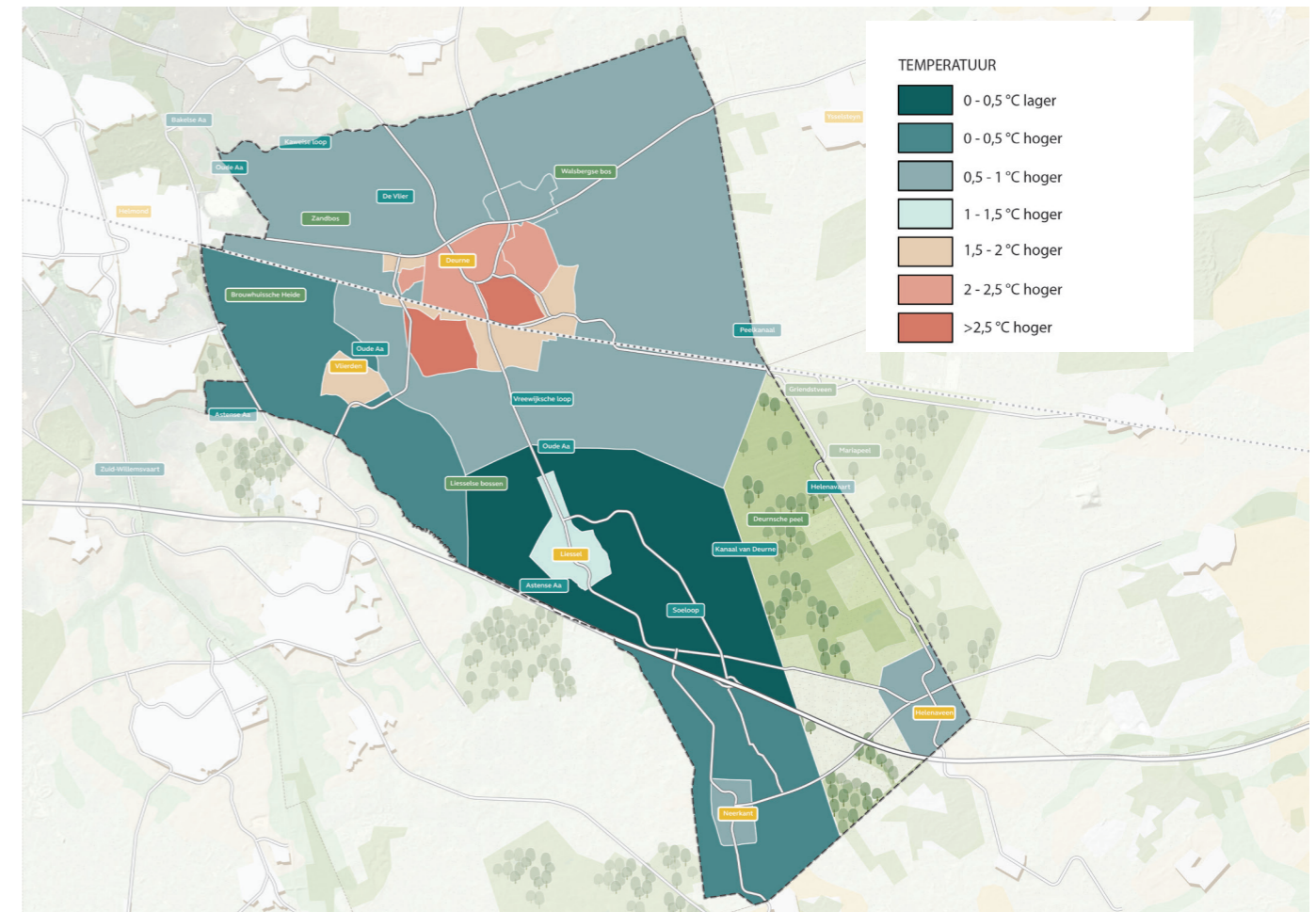
Kaart 2: bebouwing

Kaart 3: totaal groen oppervlak; Met gemiddelde wordt bedoeld: het minimum percentage uit de Handreiking GIOS (=gemiddelde heel NL)

Kaart 4: boomkroonbedekking ten opzichte van de nationale bomenkroon van 30%

Kaart 5: hittestress ten opzichte van de gemiddelde temperatuur in landelijk gebied van 37,3 graden celsius

2.2 Analyse bestaand groen algemeen

Binnen de kernen van de gemeente Deurne wordt de huidige groenstructuur voornamelijk gevormd door bomenlanen, kleinschalige parken en gazon. In het buitengebied zijn enkele grote bossen aanwezig. Opvallend is ook de grote hoeveelheid aan laanstructuren in het buitengebied, die veelal in de volwassen levensfase verkeren. Deze lanen zijn helaas niet allemaal erg vitaal. Dat komt mede door de klimaatverandering en de effecten van stikstof. Doordat er relatief veel lanen en bossen zijn, heeft het landelijk gebied een groen karakter.

Wat opvalt in de kernen van de gemeente is dat een groot deel van het groenoppervlak bestaat uit gazon, vaak strak gemaaid en zonder ecologische meerwaarde. Het opgaande groen bestaat vaak uit laanstructuren (veelal onderbroken) en enkele solitaire bomen of boomgroepen. Opvallend is het ontbreken van een kruiden- en/of heesterbeplanting waardoor het groen momenteel nogal sober van karakter is. Op wijkniveau is er een groot verschil tussen de ruimer opgezette wijken en de minder ruim opgezette wijken. Wijken die bestempeld kunnen worden als villawijk (bijvoorbeeld Walsberg) zijn aanmerkelijk groener dan de vooroorlogse en/of nieuwbouwwijken zoals bijvoorbeeld Zeilberg.

2.3 Analyse bestaand groen per thema

De analyse in deze paragraaf, aan de hand van de hoofdthema's (gezondheid, klimaat, natuur en identiteit), heeft als voornaamste doel om de positieve effecten van groen centraal te stellen en te sturen op de impact van groen en groene maatregelen. Er is overigens een grote samenhang tussen de verschillende thema's en we streven ernaar om maatregelen te nemen die aan zoveel mogelijk thema's een bijdrage leveren. In de analyse kijken we vooralsnog per thema naar de opvallendste kansen en knelpunten en vertalen deze naar een aantal concrete opgaven. Deze opgaven worden daarna gebundeld in een samenhangende visie en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Te zien vanaf bladzijde 60.

2.3.1 Groen en gezondheid

Tussen groen en gezondheid bestaan directe en indirecte verbanden. Beide zijn van groot belang voor een gezonde en stevige hoofdgroenstructuur.

Directe verbanden

Wonen, werken en recreëren in een groene omgeving heeft meerdere positieve effecten op de gezondheid van mensen. Dit betekent dat we op alle schaalniveaus van de gemeente voldoende groen, zichtbaar en bereikbaar, moeten hebben. Immers de één gaat graag fietsen in de bosrijke omgeving van Deurne terwijl de ander beperkt mobiel is en vooral geniet van de bomen voor de deur. We beoordelen de bestaande situatie en signaleren kansen en knelpunten.

Indirecte verbanden

De aanwezigheid van het juiste groen op de juiste plek heeft grote invloed op diverse omgevingsfactoren zoals geur, geluid, hitte en wateroverlast. Allemaal factoren die vervolgens ook weer invloed hebben op onze gezondheid. Een actueel voorbeeld is oplopende hittestress in stedelijke gebieden door het ontbreken van voldoende bomen. We brengen daarom in beeld waar de grootste opgaven liggen op het gebied van groen en omgevingsfactoren.

2.3.1.1 Analyse bestaande situatie groen en gezondheid

De gemeente Deurne heeft een zeer gevarieerd en groen buitengebied dat een hoge bijdrage levert aan gezonde mobiliteit en recreatie. Bossen, beken, diverse groene landschappen en deels ook de extensieve landbouwgebieden zijn geschikt voor wandelen en fietsen. Diverse stakeholders geven aan dat deze gebieden echter behoorlijk aan hun maximale belasting zitten als het gaat om het aantal bezoekers.

In de kernen is de situatie duidelijk minder positief en ontbreekt het aan voldoende groene kwaliteit en kwantiteit om te kunnen spreken van een evenwichtige groene en gezonde leefomgeving. Groen is hier verloren gegaan omdat er ruimte nodig was voor verkeersfuncties en stedelijke verdichting. Ook noodzakelijke bezuinigen zijn ten koste gegaan van het openbare groen waarbij vooral heesters en bomen zijn vervangen voor gazon. De problemen manifesteren zich zowel bij het (kleinschalige) groen in de directe woonomgeving als bij de grotere, verbindende groenstructuren vanuit de kernen richting het buitengebied zoals laanbeplantingen.

Op dit thema kunnen we de volgende conclusies trekken:

- De maximale recreatieve draagkracht van de bosgebieden is bereikt. Bij uitbreiding van de kernen is dan ook uitbreiding van recreatief groen in de buitengebieden noodzakelijk. Bij

de bespreking van natuurwaarden later in dit hoofdstuk zal ook blijken dat de kwaliteit van de bestaande bossen achteruitgaat. De vitaliteit en diversiteit van de aanwezige beplanting is beperkt wat ook weer de beleving en positieve bijdragen aan de gezondheid negatief beïnvloedt.

- Het fietsknooppuntennetwerk is goed en er zijn nagenoeg geen ontbrekende schakels. Wel ontbreken er aantrekkelijke, groene fietsroutes vanuit de kernen naar dit netwerk toe.
- Voor wandelaars is de recreatieve infrastructuur minder goed ontwikkeld in het buitengebied. Ook hier ontbreekt het aan aantrekkelijke, groene verbindingen vanuit de kernen. Op basis van wat we weten uit onderzoek naar gezonde beweging in het algemeen, ligt het in de verwachting dat aantrekkelijkere verbindingen, vanuit de kernen naar de buitengebieden, gezond bewegen zal stimuleren.
- De kwaliteit en kwantiteit van het groen in de kernen is onvoldoende. Hierdoor is er lang niet vanuit elke woning zicht op groen, iets dat vanuit gezondheidsperspectief wel gewenst is.
- Er zijn onvoldoende bomen van enig formaat in de kernen om voldoende schaduw te bieden. Mede hierdoor is er in een behoorlijk deel van de kernen risico op hittestress.
- Tot slot is de aanwezigheid van agrarische bedrijven nabij de woonwijken van invloed op de gezondheid. Zowel de geuroverlast als luchtvervuiling, die veebedrijven veroorzaken, hebben een negatieve invloed op gezondheid. Bovendien is er een verhoogd risico op zoönosen (denk aan Q-koorts). Mensen met COPD die in de buurt van veebedrijven wonen, hebben een grotere kans op ernstige klachten. Ze gebruiken ook meer medicijnen. Er is ook een negatieve invloed op de longfunctie. Astma en allergieën komen juist minder vaak voor bij mensen die dicht bij veeteeltbedrijven wonen (onderzoek RIVM sinds 2007).

2.3.2 Groen en klimaat

Voldoende groen op de juiste plek is een uitstekend middel om klimaatverandering tegen te gaan. De recent aangenomen EU Natuurherstelwet schrijft voor dat er tot 2030 geen verdere afname meer mag zijn in de oppervlakte aan groen en boomkroonbedekking binnen het stedelijk gebied van Europa. Na 2030 moet er volgens deze wet zelfs een, nog nader te definiëren, stijging van groen en boomkroonbedekking gerealiseerd worden. De Rijksoverheid zal de komende maanden de eisen uit deze wet nader gaan bekijken en kijken welke eisen de wet gaat stellen aan Nederlandse gemeenten. Uiteraard is de Natuurherstelwet een instrument dat de voordelen van groen in brede zin borgt waarbij ook het versterken van natuurwaarden en

biodiversiteit veel aandacht krijgt. Voor Deurne levert de aangenomen wet dus een bijdrage op alle thema's.

2.3.2.1 Analyse bestaande situatie groen en klimaat

Op het gebied van klimaat zijn er binnen de gemeente Deurne diverse aandachtsgebieden. Zo heeft het buitengebied van Deurne, net als een steeds groter deel van de Nederlandse zandgronden, last van droogteproblematiek. Aan de andere kant vormen de aanwezige beeklopen een belangrijke schakel in het tijdig afvoeren van regenwater en zijn er dus ook risico's op wateroverlast. Het ontbreken van voldoende beplanting in de kernen heeft zowel invloed op de temperatuur in de kernen als op de mogelijkheid piekbuien goed te verwerken. We trekken op het gebied van klimaat de volgende concrete conclusies:

- De klimaatstresstest laat zien dat er meerdere plekken zijn, met name in de kern Deurne, waar bij piekbuien mogelijk wateroverlast kan ontstaan. Ingrepen die leiden tot meer berging van regenwater zijn daar noodzakelijk.
- Het watertekort in droge zomers heeft een negatieve invloed op de landbouw, maar ook op de vitaliteit van natuurgebieden en laanbeplantingen en daarmee indirect op aanwezige natuurwaarden. Zowel het beter vasthouden van water als het aanpassen van het aanwezige beplantingssortiment zijn belangrijke maatregelen die leiden tot een robuuster buitengebied bij droogte.
- Het veranderende klimaat en achterstallig bosbeheer vormen beide een verhoogd risico op bosbranden. Ook op dit onderwerp ligt de oplossing in een multidisciplinaire aanpak. Enerzijds kan het risico op branden via gericht beheer beperkt worden anderzijds moet er goed worden gekeken naar de structuur en soortenopbouw van het bos.
- Heel opvallend is het gebrek aan voldoende bomen in bijna alle kernen binnen de gemeente Deurne. Dit gebrek aan bomen en daarmee schaduw leidt tot hittestress maar ook tot een minder goede luchtkwaliteit.

2.3.3 Groen en natuur

Bij het thema gezondheid hebben we al benoemd hoe rijk de gemeente Deurne is aan landschapstypen. Dichte bosgebieden worden afgewisseld met open landbouwgebieden, natte veengebieden gaan weer over in droge zandgronden. De randvoorwaarden voor een grote variatie aan natuurwaarden zijn aanwezig. Het versterken van deze natuurwaarden is een gezamenlijke inspanning van waterschap, Staatsbosbeheer, provincie, diverse belangenorganisaties en de gemeente zelf. Hierbij is het goed gebruik te maken van het principe van Basiskwaliteit Natuur (BKN). Dit principe wordt vanuit het ministerie van

LVVN gestimuleerd en gaat uit van het sturen op condities en randvoorwaarden die een leefgebied geschikt houden en maken voor algemene soorten in een gebied. Het idee van deze aanpak is dat het sturen op zeldzame soorten met hele specifieke eisen aan de omgeving minder effectief is en een relatief grote inspanning voor één plant- of diersoort vraagt. Vanuit een goede BKN, zo is de gedachte, volgen zeldzamere soorten vanzelf wanneer de natuurlijke balans wordt hersteld.

2.3.3.1 Analyse bestaande situatie groen en natuur

Binnen de gemeente Deurne is een grote diversiteit aan landschapstypen en biotopen aanwezig. Dit vormt een goede basis voor een biodiverse buitenruimte. De uitdaging zit in het borgen en ontwikkelen van de kwaliteit van het groen en het oplossen van knelpunten. Wanneer we waardevolle groengebieden beter verbinden en groenblauwe netwerken stimuleren, verbetert de situatie exponentieel. Op het gebied van natuur onderscheiden we de volgende aandachtspunten.

- In het buitengebied liggen de bosgebieden vaak behoorlijk geïsoleerd. Door tussen deze bossen verbindingen aan te brengen kan de habitat van bepaalde soorten flink worden uitgebreid en verbeterd.
- Infrastructuur in de vorm van wegen en spoorwegen vormt op diverse plekken een barrière voor met name de fauna. Maatregelen die de oversteekbaarheid van deze infrastructuur verbeteren zijn positief voor de natuur.
- De eerdergenoemde klimaatverandering heeft ook gevolgen voor de natuur. Koudeminnende vogels, vlinders en amfibieën gaan daardoor achteruit in aantal. Voor warmteminnende soorten worden de omstandigheden echter steeds gunstiger, waardoor ze in aantal toenemen. Neutrale soorten gaan weliswaar iets achteruit, maar minder dan koudeminnende (Compendium voor de Leefomgeving, 2014).
- Op de zogenaamde 'wijnstgronden' liggen veel kansen natuur te ontwikkelen. Hier komt op de hoger gelegen gronden (relatief schoon) kwelwater aan de oppervlakte door de Peelrandbreuk, een bijzonder en zeldzaam fenomeen dat echter zeer kenmerkend is voor dit gebied.
- De afname van groen in de kernen, gedurende de afgelopen decennia, heeft ervoor gezorgd dat de Basiskwaliteit Natuur daar niet op orde is. Voor algemene soorten zoals tuinvogels, egels en vlinders valt er veel te winnen door een gevarieerder aanbod van groen aan te bieden. Het ontbreekt met name aan (grote) bomen, heesters en kruidachtige planten.

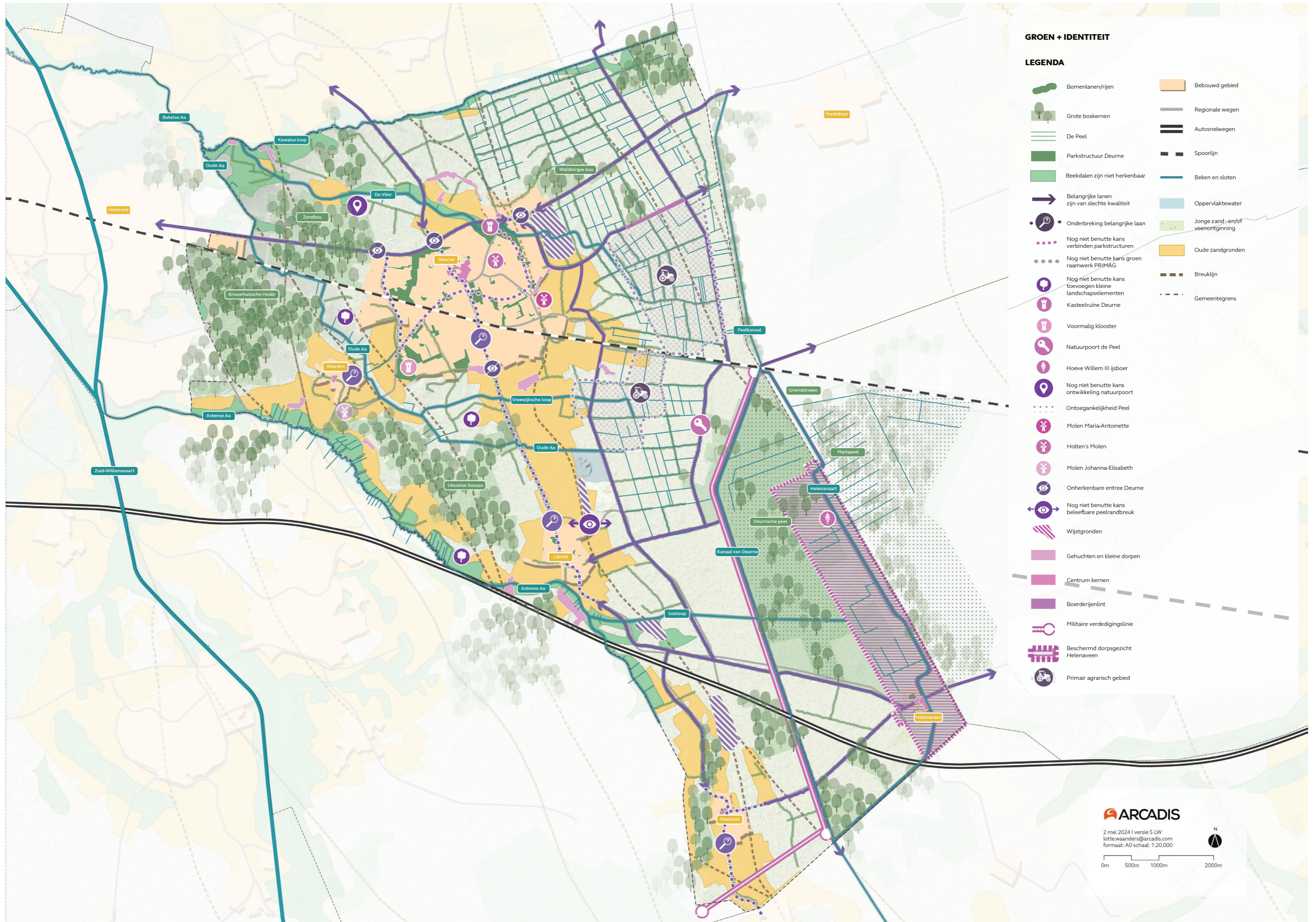
2.3.4 Groen en identiteit

Stedelijke groenstructuren spelen een grote rol bij de identiteit van steden. Ze vertellen iets over de ontstaansgeschiedenis van een plek. Ze bieden een rustgevende ontsnapping uit de alledaagse (bebouwde) wereld, waardoor inwoners en bezoekers zich kunnen verbinden met de natuur. Bossen, parken, tuinen en lanen dragen bij aan de esthetiek en het karakter van een gemeente en fungeren als ontmoetingsplek waar gemeenschappen samenkomen. Het groen weerspiegelt ook de waarden en prioriteiten van een stad op het gebied van duurzaamheid, gezondheid en levenskwaliteit. Een goede groenstructuur draagt zo bij aan een unieke identiteit, de leefbaarheid en versterkt de aantrekkingskracht.

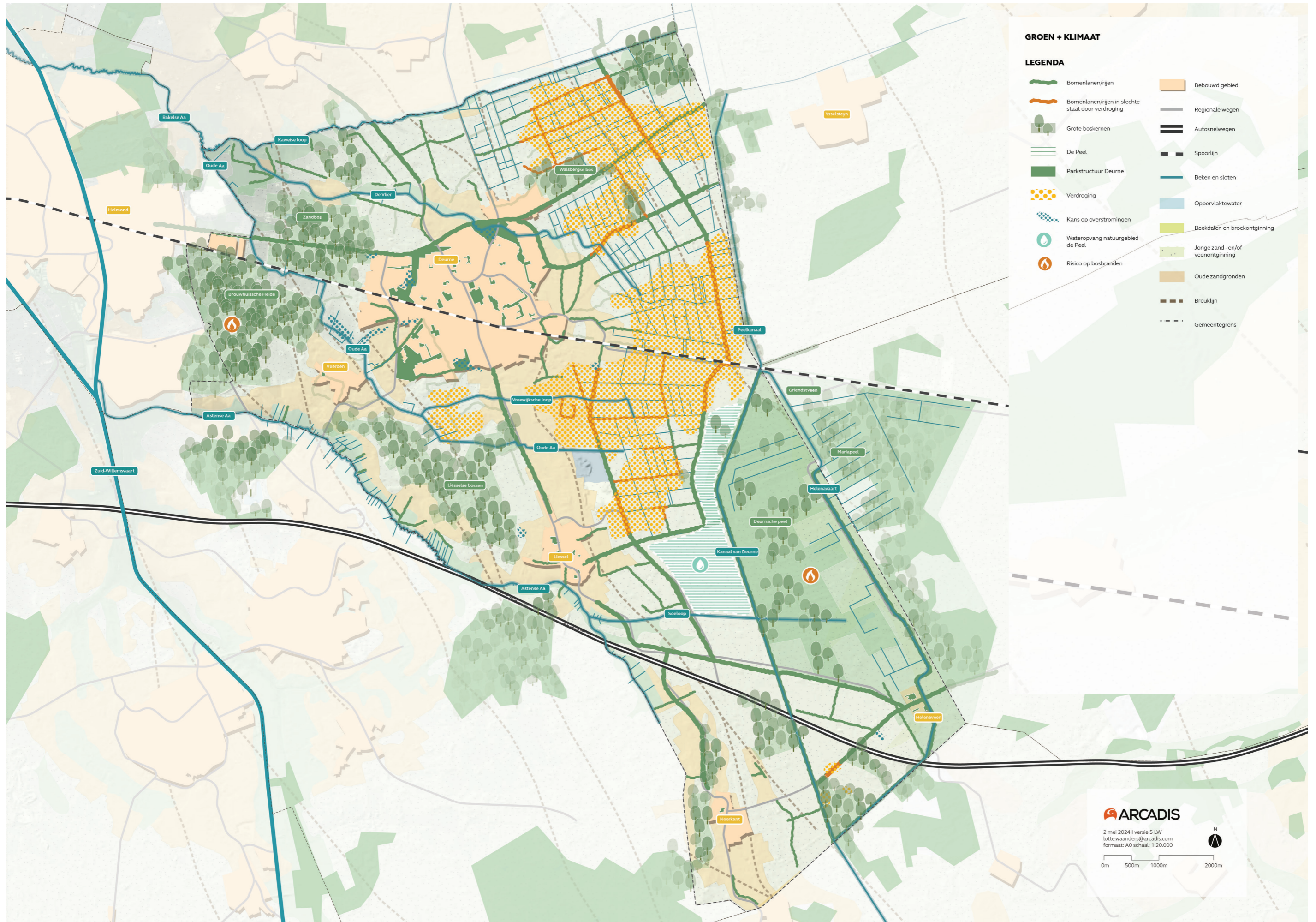
2.3.4.1 Analyse bestaande situatie groen en identiteit

We zien dat de identiteit van Deurne, historisch gezien, voor een belangrijk deel bepaald wordt door groen. Bewoners geven aan dat voor hen met name het agrarische buitengebied nog steeds de identiteit sterk bepaald. De beekdalen zijn een onlosmakelijk onderdeel van het landschap. Hier wordt het water van de natte hoogveengebieden en de hooggelegen wijnstgronden afgevoerd richting de Aa en uiteindelijk de Maas. Het Peelgebied is ook een belangrijk onderdeel van de identiteit. Omwille van natuurontwikkeling is het gebied tegenwoordig minder toegankelijk. Dit staat echter op gespannen voet met de sterke verbondenheid die de bewoners met dit gebied voelen. We benoemen op het thema identiteit de volgende aandachtspunten:

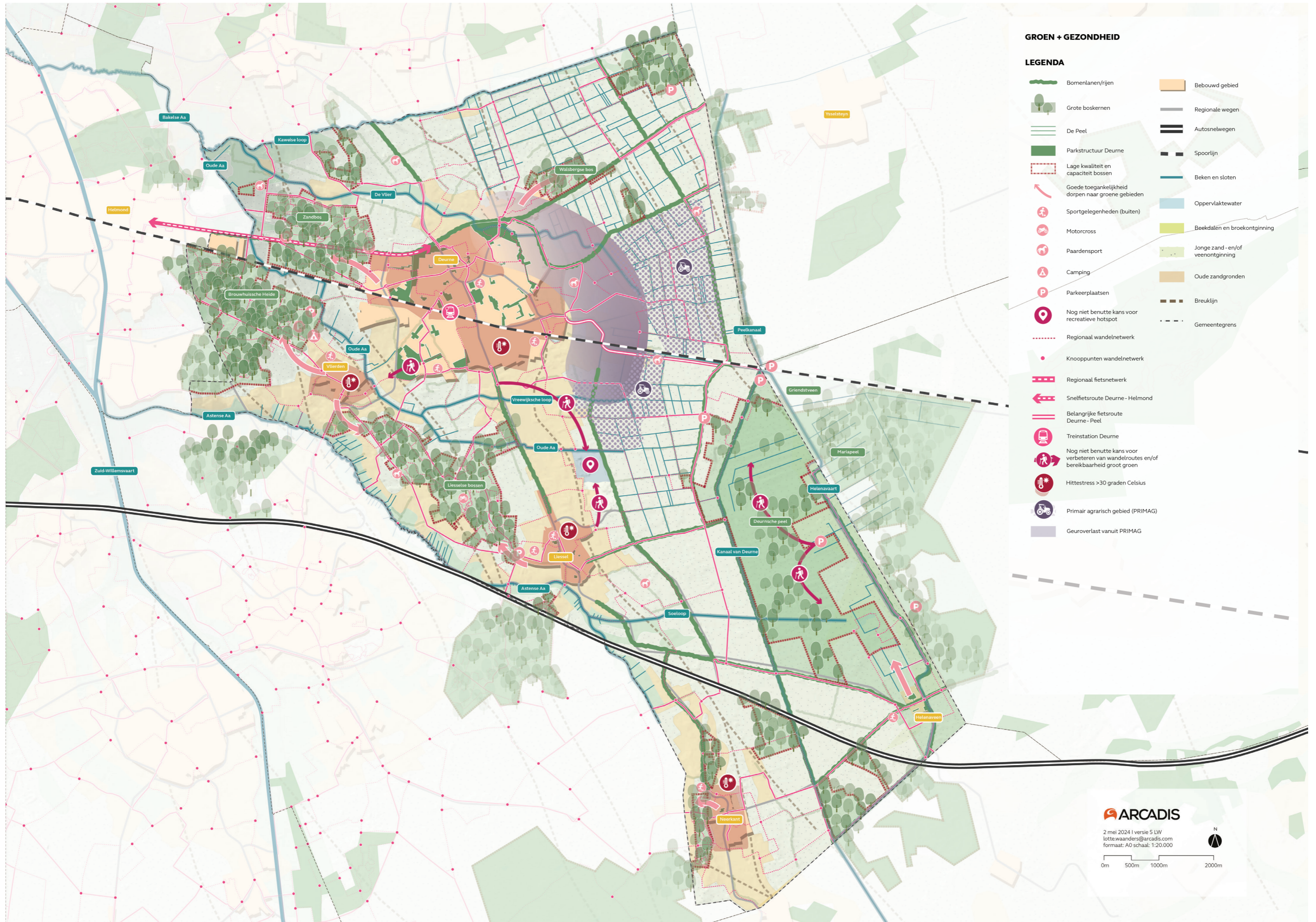
- Op dit ogenblik zijn de beekdalen niet altijd even herkenbaar en daardoor dragen ze minder bij aan de identiteit dan zou kunnen. Er liggen grote kansen om de beekdalen op het gebied van natuur en recreatie te ontwikkelen.
- Doordat binnen de kernen het groen sterk is afgenomen, draagt groen hier minder bij aan de identiteit dan vroeger. Veel karakteristieke bomenlanen zijn verdwenen of in slechte staat. Deze bepaalden vroeger juist sterk de identiteit van met name de radiaalwegen die het centrum verbonden met het buitengebied.
- De entrees van de kernen zijn weinig opvallend en/of aantrekkelijk. Door hier (met groen) meer aandacht aan te besteden kan de identiteit zeker versterkt worden

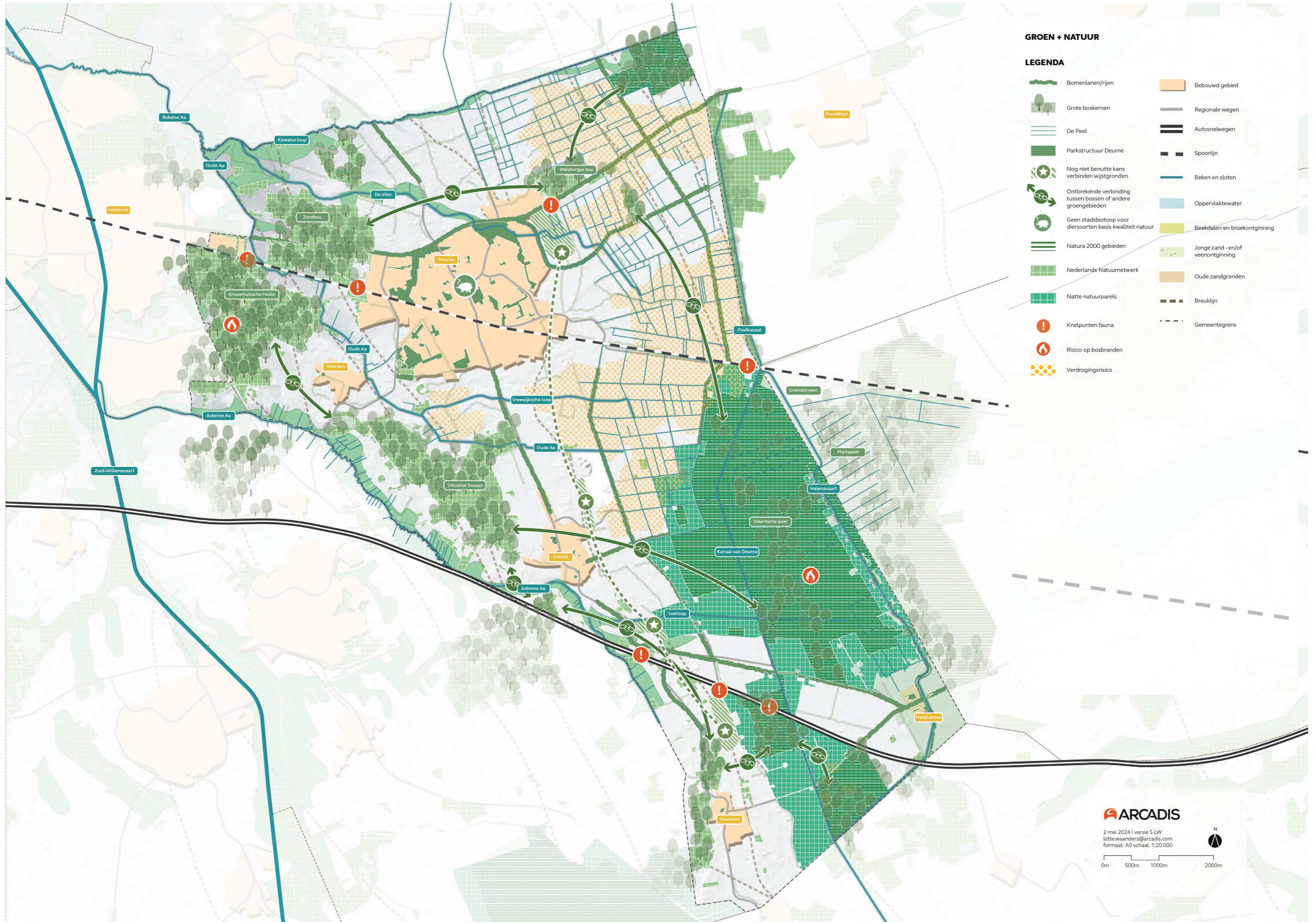
Kaart 6: groen en identiteit

Kaart 7: groen en klimaat

Kaart 8: groen en gezondheid

Kaart 9: groen en natuur

3.

Visie en groenstructuurplan

In dit hoofdstuk wordt de integrale visie op de groenstructuur van Deurne beschreven. De thema's gezondheid, klimaat, natuur en identiteit zijn daarin verweven tot een samenhangende aanpak voor de groene buitenruimte. De meeste groene ingrepen leveren immers in brede zin winst op en zijn niet aan één thema te koppelen. We maken in de visie wel expliciet onderscheid tussen de aanpak in de kernen en in het buitengebied. Dit is nodig omdat de maat en schaal van de ingrepen in beide gebieden echt verschillend zijn. Zoals eerder benoemd is het groenstructuurplan zowel bedoeld om te kunnen toetsen als om te inspireren. Het laat zien wat behouden moet blijven en wat juist ontwikkeld moet worden. Het schept kaders voor andere ruimtelijke ontwikkelingen en tot slot geeft het een aanzet tot meer, kwalitatief beter en bereikbaar groen in de gemeente Deurne.

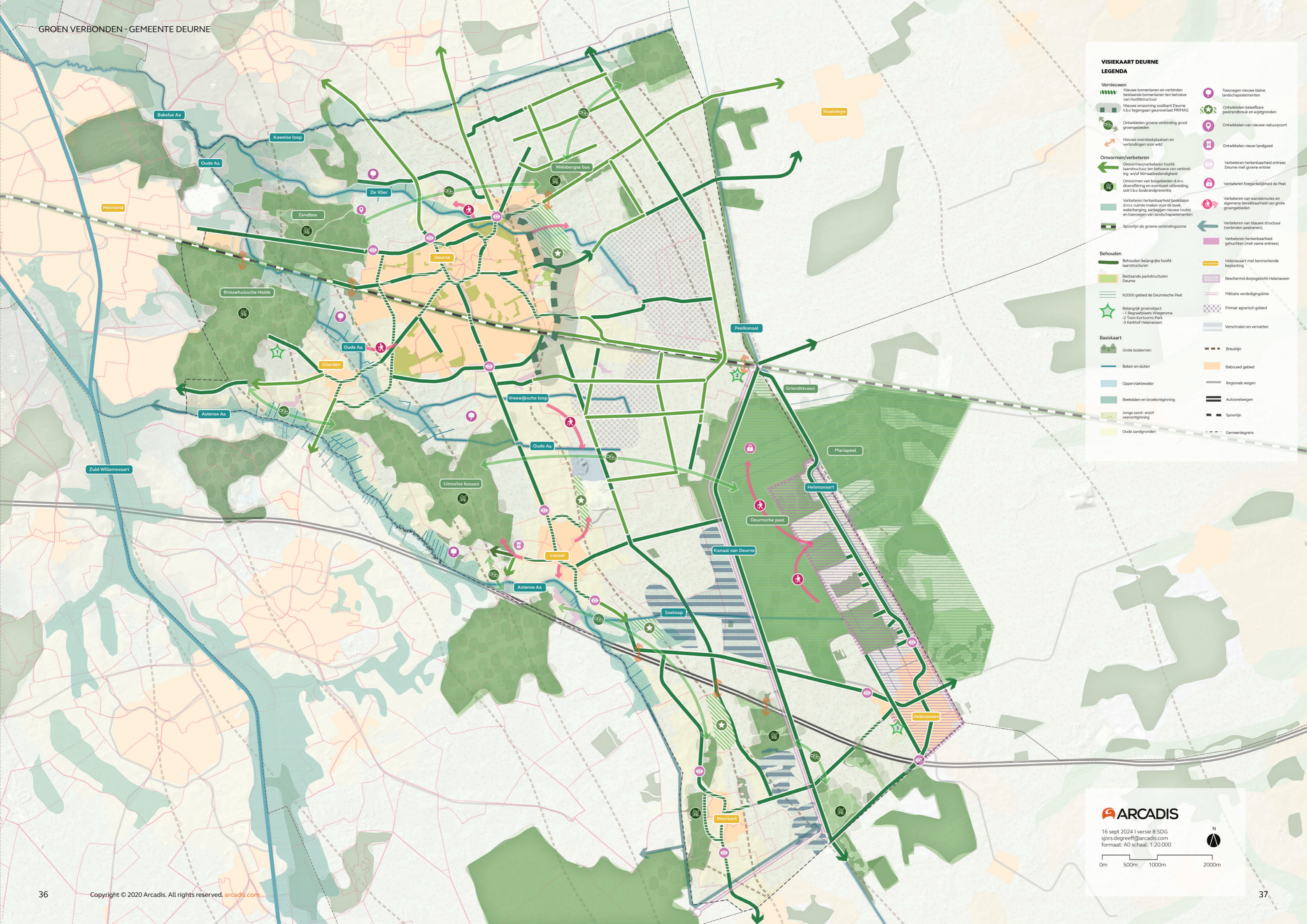
Omdat dit groenstructuurplan een strategisch plan is, richten we ons met name op het schaalniveau van het buitengebied en de kernen als geheel. Om de vertaling naar tactische en operationele plannen te kunnen maken, geven we echter ook richting aan de verdere uitwerking op wijk-, buurt- en straatniveau. Dit doen we in de vorm van concrete voorbeelden hoe er in de straten en buurten succesvol vergroend kan worden.

Groen op privéterreinen laten we in dit groenstructuurplan buiten beschouwing. Gezien het belang van dit groen stimuleren we echter wel het vergroenen van particuliere percelen en het omvormen van verharding naar groen. Dit doen we onder andere door bewoners te informeren over het belang hiervan en door het algemene belang van groen nadrukkelijk mee te laten wegen bij onze afwegingen tot het verlenen van omgevingsvergunningen.

De visie voor zowel de kernen als het buitengebied wordt ondersteund door visiekaarten die concreet laten zien waar de gewenste en benodigde ingrepen gesitueerd zijn.

**VISIEKAART DEURNE
LEGENDA**

- Vernieuwen**
 - Nieuwe bomenlanen en verbinden bestaande bomenlanen ten behoeve van hoofdstructuur
 - Nieuwe omzetting postkant Deurne t.b.v. toegang naar gronverlast PRIMAG
 - Ontwikkelen groene verbinding groot groengebieden
 - Nieuwe overtoekplaatsen en verbindingen voor wild
- Omvormen/verbeteren**
 - Omvormen/verbeteren hoofdstructuur ten behoeve van verbinding en/of klimaatbestendigheid
 - Omvormen van bosgebieden d.m.v. diversifiëring en eventueel uitbreiding, ook t.b.v. bosbrandpreventie
 - Verbeteren herkenbaarheid beekdalen d.m.v. ruimte maken voor de beek waterberging, aanleggen nieuwe routes en toevoegen van landschapselementen
 - Spoorlijn als groene verbindingzone
- Behouden**
 - Behouden belangrijke hoofdstructuur
 - Bestaande parkstructuren Deurne
 - N2000 gebied de Deurnese Peel
 - Belangrijk groenobject -1 Begraafplaats Wiegersma -2 Toon Kortooms Park -3 Kerkhof Helenaveen
- Basiskaart**
 - Grote boskernen
 - Beken en sloten
 - Oppervlaktewater
 - Beekdalen en broekontginning
 - Jonge zand- en/of veenontginning
 - Oude zandgronden
- Toevoegen nieuwe kleine landschapselementen
- Ontwikkelen beleefbare peelandbreuk en wjstgronden
- Ontwikkelen van nieuwe natuurpoort
- Ontwikkelen nieuw landgoed
- Verbeteren herkenbaarheid entrees Deurne met groene entree
- Verbeteren toegankelijkheid de Peel
- Verbeteren van wandelroutes en algemene bereikbaarheid van grote groengebieden
- Verbeteren herkenbaarheid (verbinden peesvenen)
- Verbeteren herkenbaarheid gehuchten (met name entrees)
- Helenavaart met kenmerkende beplanting
- Bescherm dorpgezicht Helenaveen
- Militaire verdedigingslinie
- Primair agrarisch gebied
- Verschralen en vernatting
- Breuklijn
- Bebouwd gebied
- Regionale wegen
- Autosnelwegen
- Spoorlijn
- Gemeentegrens

ARCADIS

16 sept 2024 | versie 8 SDG
sjoers.degreeff@arcadis.com
formaat: A0 schaal: 1:20.000

0m 500m 1000m 2000m

N

3.1 Buitengebied

3.1.1 Landschapstypes

Het landschap van de gemeente Deurne is gevormd door de bodem, de hydrologische situatie en de natuurlijke en menselijke processen die hebben plaatsgevonden. Hierdoor is een afwisselend landschap ontstaan. Hieronder beschrijven we beknopt de belangrijkste landschapstypen en het streefbeeld dat we nastreven.

1. **Hoogveenrestanten (Deurnse Peel en Mariapeel):** Een landschap gekenmerkt door een dikke veenmoslaag (Sphagnum) op een vochtige, voedselarme zandgrond. Door ontwatering, in het verleden, is hier op veel plekken bos ontstaan. Inmiddels zijn maatregelen genomen om de hoogveenrestanten weer natter te maken. Het streefbeeld dat we voor de hoogveenrestanten nastreven is dat deze zullen bestaan uit een meer open hoogveenlandschap met een afwisseling van hoogveen, natte heide en droge heide. De Natura 2000-habitattypen 'Actieve hoogvenen' en 'Herstellende hoogvenen' moeten een aanzienlijke kwaliteitsverbetering ondergaan en het areaal 'Actieve hoogvenen' moet worden vergroot. Te zien in Iso 1.
2. **Beschermd dorpsgezicht (Helenaveen):** Een oorspronkelijk hoogveengebied met kleinschalige boerenvervening waar in het midden van de 19e eeuw de ontginningmaatschappij Helenaveen werd opgericht. In eerste instantie werd hier vaste turf gewonnen. Na 1885, als de afzet van vaste turf stagneert, gaat men over op het winnen van turfmolm voor de tuinbouw. Gebied dat nu van belang is in cultuurhistorisch en ecologisch opzicht. Het gebied is beschermd dorpsgezicht. Het historische karakter willen we hier behouden en, samen met de bewoners, de laanstructuren herstellen. Te zien in Iso 2.
3. **Veenontginningen (met name aan de oostzijde van de gemeente):** De voormalige hoogveengebieden die in de 19e en 20e eeuw zijn ontgonnen tot landbouwgebied. Kenmerkend zijn de orthogonale structuur, grote kavels en laanbeplantingen. Behoud en herstel van laanbeplantingen stellen we hier centraal. Te zien in Iso 3.
4. **Kampen- en esdorpenlandschap (met name aan de westzijde van de gemeente):** Dekzandruggen en -vlakten met een afwisseling van bossen, akkers en weides en hier en daar een houtwal. Ontstaan door het ontginnen van bosgebieden voor akkerbouw in combinatie met schapenhouderij. Oorspronkelijk ontstonden, door het graasgedrag van de schaapskuddes, grote heidevelden. Door het plaggen van deze heide ten behoeve van bemesting van de akkers (in combinatie met de mest van de schapen) ontstonden

zandverstuivingen. Later is hier vaak (dennen)bos aangeplant om het stuiven te voorkomen en omdat naalddhout nodig was voor de mijnbouw. In dit gebied streven we naar betere verbindingen tussen de geïsoleerd gelegen bosgebieden (bijvoorbeeld door houtwallen en/of poelen). Tevens streven we naar een gevarieerdere houtopstand met minder naalddhout en meer loofhout. Ook het behoud en herstel van laanbeplantingen, met name langs de radiaalwegen richting de dorpskernen, vinden we hier belangrijk. Te zien in Iso 4.

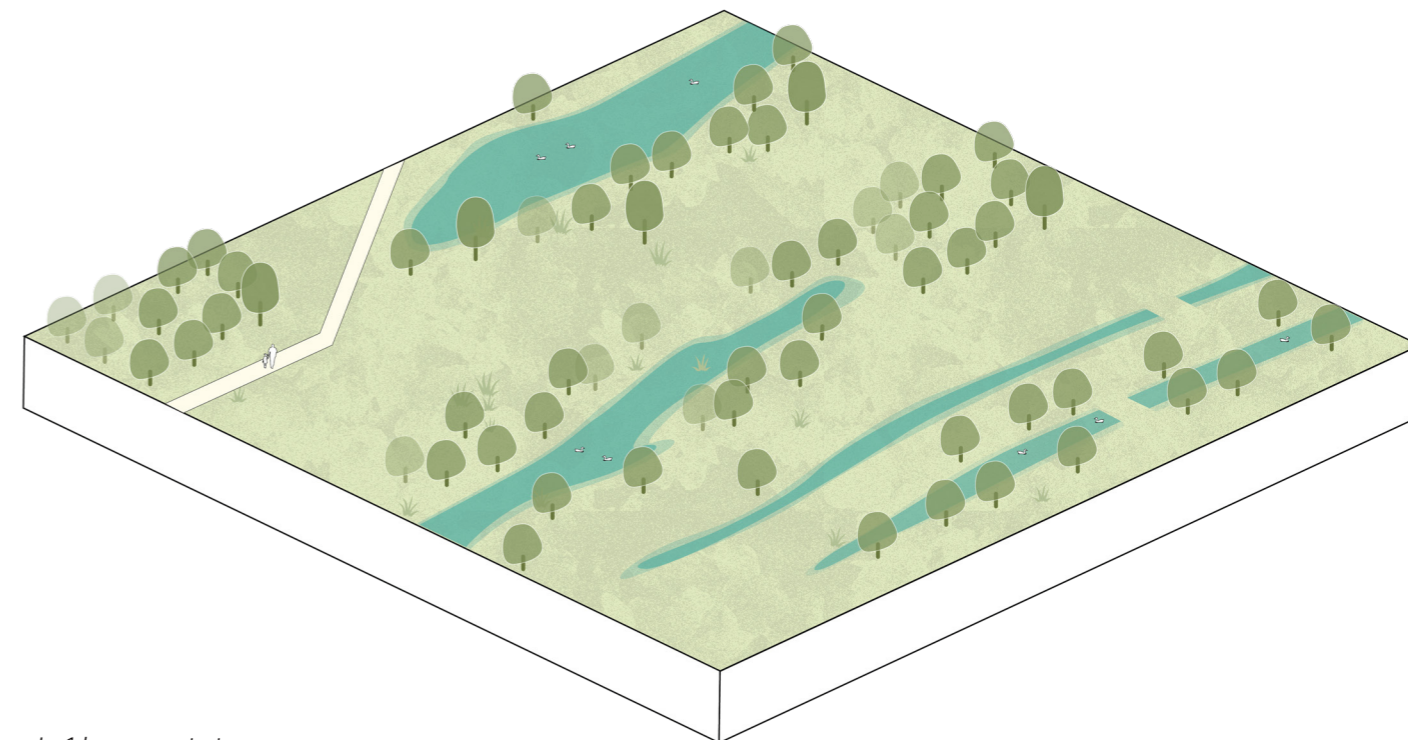
5. **Beekdallandschap (Astense Aa, Oude Aa, Vreewijksche Loop, De Vlier):** Een wat lager gelegen en dus natter landschap aan weerszijde van een beek (al dan niet gekanaliseerd). Van oorsprong lagen hier beemdgronden met bloemrijke graslanden die werden afgewisseld door houtwallen. De herkenbaarheid van het beekdallandschap willen we versterken. Deze gebieden werden niet bewoond (want te nat) en vanuit het principe 'water en bodem sturend' vinden we dat ook in de toekomst ongewenst. Deze gebieden vinden we wel zeer geschikt om een rol te spelen als ecologische verbindingzone (herstel bloemrijkgrasland en houtwallen) en als waterretentiegebied. Te zien in Iso 5.

3.1.2 Recreatieve en ecologische verbindingen

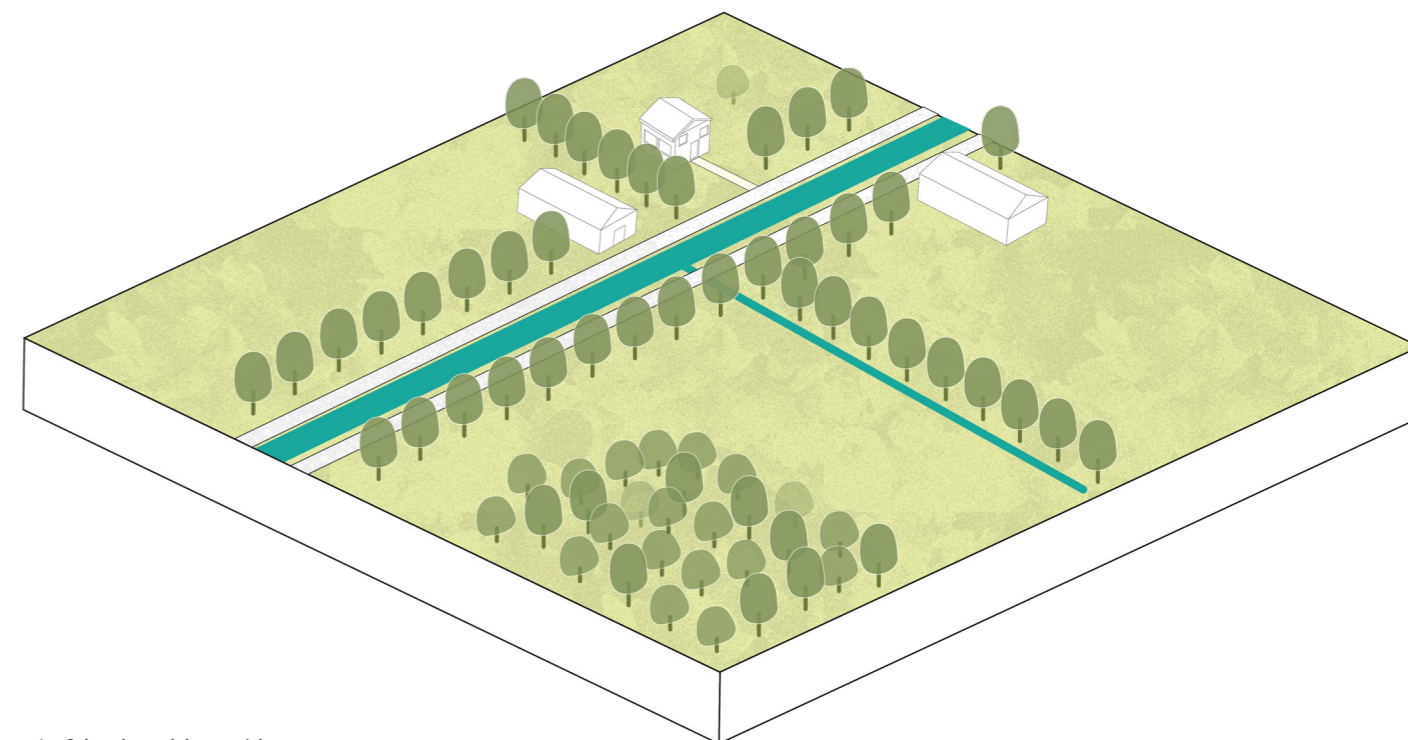
Het knooppuntennetwerk voor fietsers is compleet. Omdat het gebruik van deze fietsroutes ook bepaald wordt door de aantrekkelijkheid ervan, geven we prioriteit aan het verbeteren van laanbeplantingen en landschapselementen langs deze routes. Daarnaast zijn er verbindingen nodig om vanuit de kernen beter op het fietsnetwerk te komen.

Voor wandelaars is de situatie minder goed dan voor de fietsers. We zetten dan ook in op aantrekkelijke verbindingen voor wandelaars vanuit de kernen naar het buitengebied. Deze routes willen we zowel geschikt maken voor een snel ommetje als voor langere wandelingen. Het gaat hierbij vaak om gras- of halfverharde paden over landbouwgronden of door beekdalen. We zoeken daarbij dus uitdrukkelijk de samenwerking met de partners in het buitengebied.

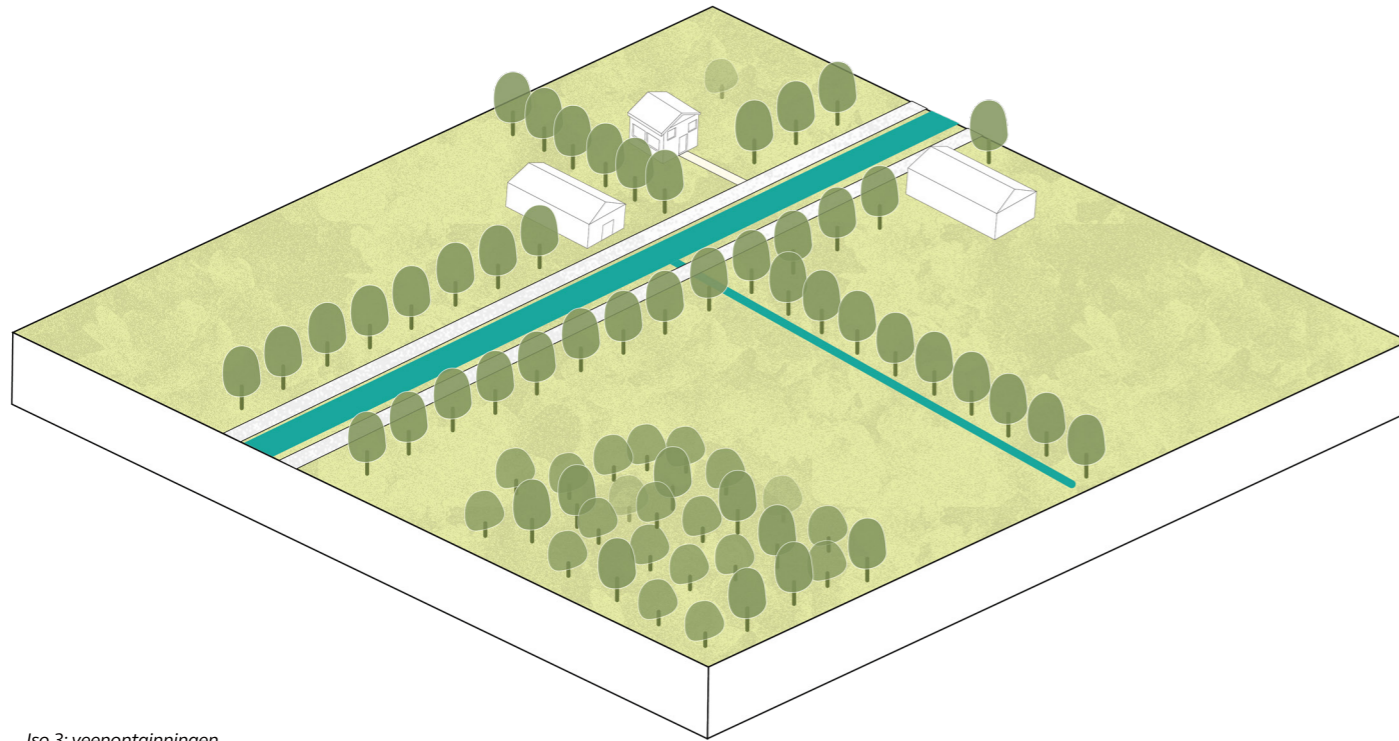
Ecologisch gezien zijn er twee verbindingen waar we op focussen. Ten eerste zijn dat de verbindingen tussen de bestaande bosgebieden. Door de aanleg van corridors tussen de bossen verbeteren we de habitat van de soorten die in onze bossen leven. Bij de inrichting van deze corridors zullen we eerst een groep aandachtsoorten bepalen die baat hebben bij verbinding (zowel flora als fauna). Op basis van de eisen van deze aandachtsoorten zullen we de corridors dimensioneren en inrichten. Ten tweede zijn dat de beekdalen die we, door hun lijnvorm, zeer geschikt vinden om verschillende natuurgebieden te verbinden. In samenwerking met het waterschap streven we daarom naar meer natuurlijke beekdalen die tevens een rol spelen in recreatief opzicht

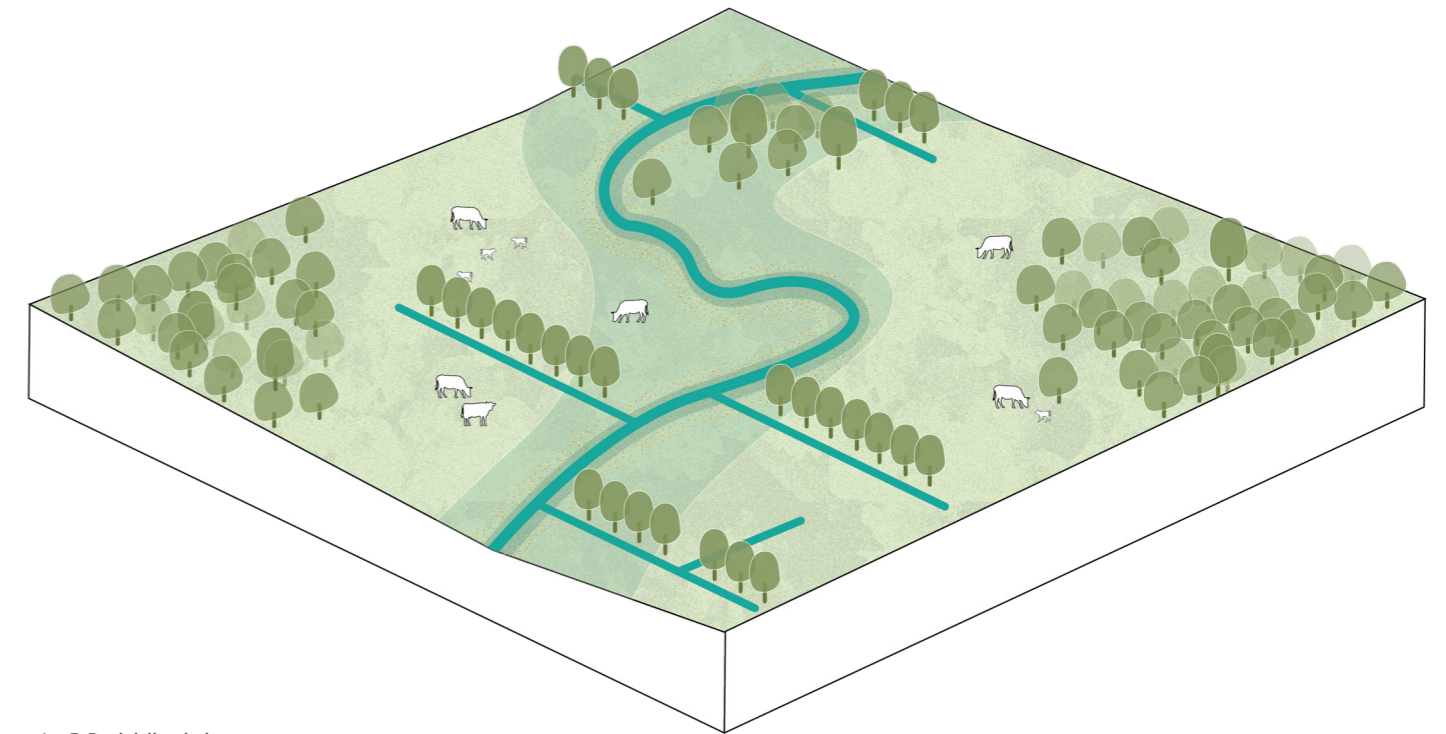
Iso 1: hoogveenrestanten

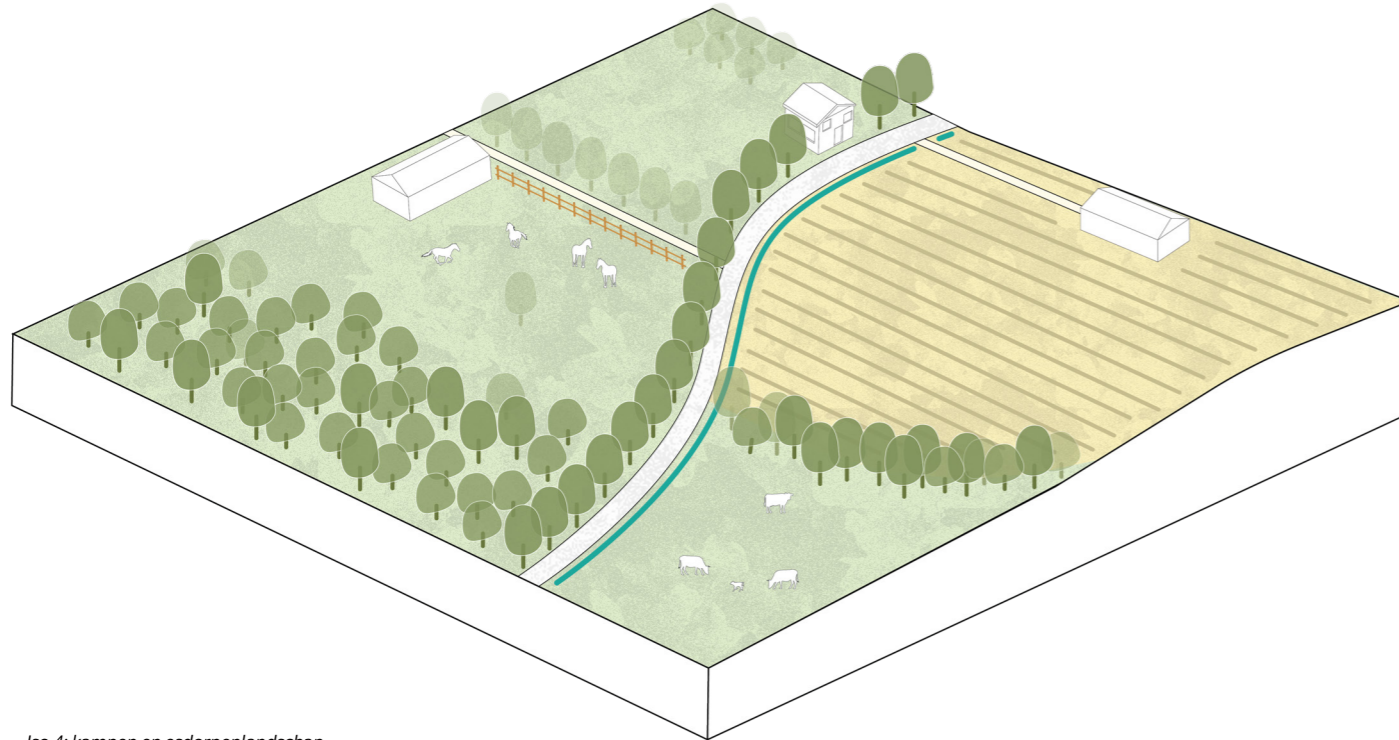
Iso 2: beschermd dorpsgezicht

Iso 3: veenontginningen

Iso 5: Beekdallandschap

Iso 4: kampen en esdorpenlandschap

(wandelen) en bij het vasthouden en bergen van water.

3.1.3 Bijzondere plekken in het buitengebied

In het buitengebied liggen enkele bijzondere plekken met een groen karakter die, ruimtelijk gezien, belangrijk zijn voor de groenstructuur. Omdat deze plekken vaak ook een recreatieve functie vervullen, vormen ze ook een bijdrage voor de gezonde leefomgeving. We benoemen deze plekken hier expliciet om te waarborgen dat ze behouden en waar mogelijk versterkt worden.

- Toon Kortooms Park: dit park is weliswaar privé-eigendom maar wel publiek toegankelijk (tijdens de openingsuren) en een plek die zowel een groene als recreatieve functie vervult. Ook is het park, via de oevers van het Kanaal van Deurne, een belangrijke 'stepping stone' naar de peel.
- R.K. kerkhof; dit kerkhof, gelegen bij Helenaveen, ligt buiten de bebouwde kom. Door de aanwezigheid van grote volwassen bomen (met name de grote coniferen), is de begraafplaats een belangrijk groen element in het landschap.
- Particuliere begraafplaats familie Wiegiersma: Hoewel deze begraafplaats niet openbaar is en slechts zeer beperkt toegankelijk is, is deze plek van belang als ecologische 'stepping stone' en als onderdeel van de visueel-ruimtelijke

groenstructuur van het buitengebied.

- De Brink; deze (voormalige) zandwinplas willen we een andere functie geven. De Brink leent zich uitstekend om een belangrijke schakel te vormen tussen de kernen en de Peel. Zowel in ecologische als recreatieve zin.

3.2 Kernen

In de kernen kijken we naar vlakken (wiggen en parken), lijnen (zoals lanen en straten) en punten (waardevolle plekken). Op deze wijze werken we aan een weerbaar groen netwerk binnen de kernen. Om de kernen een gezond en groen karakter te geven zijn er plaatselijk forse ingrepen nodig en zal de verschijningsvorm van buurten en straten grondig kunnen veranderen. Dit is een verandering in positieve zin waarbij groen in diverse verschijningsvormen het straatbeeld gaat verzachten en het leefklimaat verbeteren. Natuurlijk moeten we dit uitleggen en kunnen keuzes om meer groen te maken soms ten koste gaan van bijvoorbeeld parkeerplaatsen. De uitkomsten van de Swipocratie geven het vertrouwen dat deze aanpak op een breed draagvlak kan rekenen.

3.2.1 Parken en groene wiggen

Door stedelijke verdichting is de oppervlakte groen

afgenomen, terwijl er juist meer mensen in onze gemeente wonen. Uit de benchmark blijkt dat in veel wijken in de gemeente Deurne het oppervlak aan groen lager is dan gewenst. Met name de kernen Liessel en Neerkant springen er negatief uit. Daarom gaan we de grotere groengebieden die we hebben beter beschermen en verder ontwikkelen. Dit doen we door:

1. Met beheer en onderhoud de huidige kwaliteiten te behouden en/of te verbeteren. Het onderhoudsniveau van het groen in de gemeente willen we minimaal naar niveau B brengen.
2. Groenstructuren, die van slechte kwaliteit zijn willen we omvormen of vervangen zodat ze weer beter in staat zijn hun functie als groene long te vervullen.
3. Bij omvorming en/of vervanging van groengebieden kijken we goed naar de eisen van het toekomstige klimaat en de daarbij passende beplanting. Hierdoor worden de groengebieden robuuster en diverser.

Een aantal belangrijke park- of groengebieden zijn::

- Groenzone Dunantweg Deurne
- Hub van Doornepark
- Pastoor Roespark
- Kasteeltuin Deurne
- Heiakkerpark (inclusief groen langs Heiakkerpad, de oevers van de Vlier en langs de Nieuwe Wittedijk)
- Groenstructuren langs de Appeldijk en de Veldweg
- Tuinpadpark (inclusief groen bij Museum de Wieger/Wiegershof)
- Park ten noorden en zuiden van basisschool de Piramide en winkelcentrum De Koolhof
- Groenstructuren langs de Deltasingel
- Park Missiehuis
- Park aan de Pastoor Kerssemakersstraat, Helenaveen.

Bij stedelijke inbreiding streven we, naast verdichting, ook vergroening na (bijvoorbeeld door soms te kiezen voor gestapelde bouw in plaats van grondgebonden wonen). Bij uitbreiding van de kernen aan de randen, dient ook de

uitbreiding van openbaar groen meegenomen te worden. Voor dergelijke ontwikkelingen geeft de Handreiking GIOS als vuistregel dat er 300-500m² extra bereikbaar groen per woning nodig is. Dit kan dus nieuw groen zijn maar ook bestaand groen dat beter bereikbaar gemaakt wordt.

We vinden het ook belangrijk de zogenaamde ‘groene wiggen’ in de kern Deurne te behouden. Deze verbinden de kern met het buitengebied. Deze wiggen zijn visueel-ruimtelijk aantrekkelijk (zicht op groen) en zijn ook functioneel-ruimtelijk belangrijk, bijvoorbeeld als ecologische- en recreatieve verbinding. We kijken ook nadrukkelijk naar deze wiggen bij het verbeteren van ecologische en recreatieve verbindingen (‘ommetjes’).

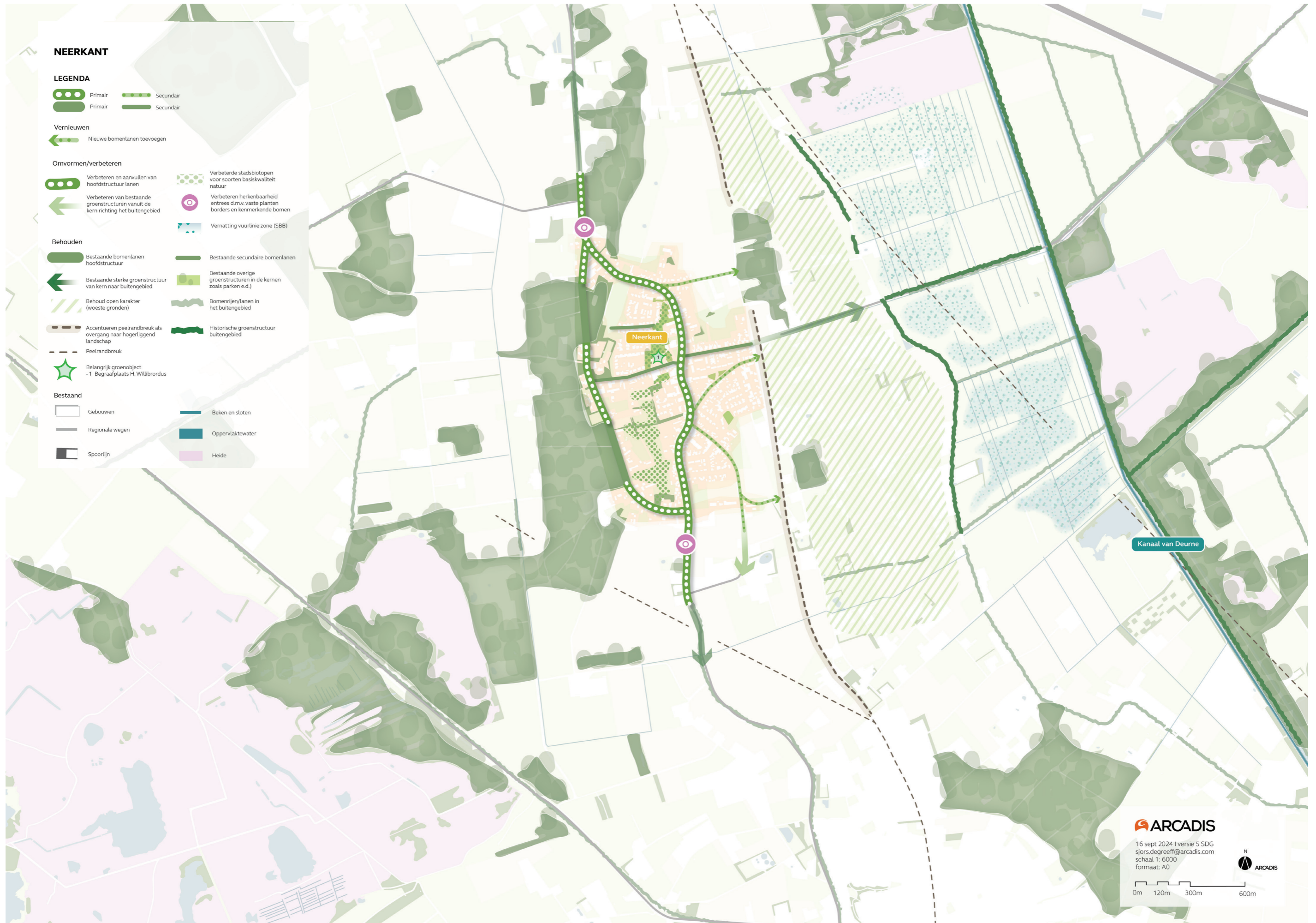
3.2.2 Laanbeplantingen

In het verleden zijn helaas veel laanbeplantingen in onze gemeente verloren gegaan. Enerzijds omdat er ruimte nodig was voor wegen en parkeren en anderzijds doordat er flink bezuinigd moest worden op het openbaar groen. We streven hier nadrukkelijk een trendbreuk na. Deze laanbeplantingen dragen namelijk zowel bij aan de gewenste identiteit van de kernen als aan de biodiversiteit en de gezondheid (o.a. het voorkomen van hittestress). Bij de herstructurering kijken we ook of we meer water kunnen infiltreren. Dit komt specifiek ten goede aan de laanbeplantingen en ook aan de hydrologische situatie in het algemeen. Met name langs de doorgaande straten in de kerkdorpen en langs de radialen en de ring rondom het centrum van de kern Deurne willen we doorgaande laanstructuren realiseren. Daar waar deze laanbeplantingen al bestaan, zetten we uiteraard in op behoud. Daar waar ze niet bestaan, gaan we onderzoeken of we ruimte kunnen maken voor bomen door bijvoorbeeld eenrichtingsverkeer te introduceren of het aantal parkeerplaatsen te verminderen. Ook bestaande secundaire laanstructuren behouden we en waar mogelijk breiden we deze uit. Waar laanbeplantingen in woonstraten niet mogelijk zijn, zetten we in op andere groenstructuren zoals plantvakken (heesters, vaste planten, bolgewassen) of geveltuintjes (‘tegelwippen’). Zodoende proberen we vanuit zoveel mogelijk woningen zicht op groen te creëren. Dit doen we in participatie met de bewoners.

3.2.3 Plekken

De entrees van de kernen binnen de gemeente zijn op dit moment vrij anoniem en niet erg aantrekkelijk ingericht. Het streven is om die entrees echt als visitekaartje van de kernen en de gehele gemeente te gaan zien. Door de entrees een aantrekkelijke en groene uitstraling te geven, worden bewoners en bezoekers direct geattendeerd op de groene ambities van Deurne. Daarnaast zijn er een aantal kleinere groenplekken die bijdragen aan de groenstructuur. Dat zijn:

- Speelplek en plantsoen Rogier van Leefdaelstraat.
- Speelplek en plantsoen Zandbosweg/Kreienheuvel/Schommerveld.
- Speelplek en plantsoen Haydnstraat/Beethovenlaan/Mozartstraat/Griegstraat.
- Groengebied rond zwembad De Wiemel.
- Plantsoen Reusel/Donge.
- Speelplaats Julianastraat.
- St. Willibrordusplantsoen.
- Groen rondom Sprongcollege/Alfrinkcollege
- Plantsoen en speelplek Hoge Zijdeweg/Marie Curiestraat, Vlierden
- Plantsoen Schooteind/Brouwhuisweg, Vlierden
- Omgeving Molen ‘Volksvriend’, Liessel
- Omgeving oorlogsmonument, Helenaveen.
- Plantsoen en speelplaats Pastoor van Erpstraat, Neerkant
- Kerkhof Oude Parochie
- Begraafplaats H. Willibrordus Kerk Zeilberg
- R.K. begraafplaats St. Jozef.
- Begraafplaats H.Gerardus-Majella
- Begraafplaats Jacobshof
- R.K. kerkhof Helenaveen
- Kerkhof Sint-Willibrorduskerk Liessel (inclusief plantsoen Pijlkruidweg), Neerkant
- Begraafplaats H.Willibrord Neerkant

Kaart 10: kern Neerkant

Kaart 11: Helenaveen

Kaart 12: Liesel

Kaart 13: Deurne Vlieden

3.3 Doorvertaling naar lagere schaalniveau's

Op het buurt- en straatniveau adviseert de Handreiking GIOS om te sturen op zowel kwantiteit als kwaliteit. Op deze schaalniveau's raakt de groene inrichting de directe leefomgeving van bewoners. Met name de meer kwetsbare groepen van de samenleving zijn in hoge mate afhankelijk van het groen op de lagere schaalniveau's. Meer groen in buurten en straten vraagt om een andere manier van denken over de buitenruimte. Vragen die daarbij gesteld kunnen worden:

- Is een trottoir aan beide zijden van een weg nodig of is het mogelijk trottoirs deels te versmallen of zelfs te laten vervallen?
- Kan een weg van tweerichtingsverkeer omgevormd worden naar eenrichtingsverkeer en daarmee versmald worden?

- Kunnen parkeerplaatsen vergroend worden en deels vervangen voor plantvakken?
- Mogen wegen in een buurt plaatselijk versmald worden door plantvakken waarmee direct een snelheidsremmende voorziening wordt gecreëerd?

In deze paragraaf hebben we bovenstaande vragen beantwoord in de vorm van een gereedschapskist. Aan de hand van zes kenmerkende straatprofielen uit de kern Deurne zijn voorbeelduitwerkingen voor vergroening gemaakt. De gehanteerde principes zijn gebaseerd op succesvolle projecten in andere gemeenten en hebben dus een hoge realiteitswaarde.

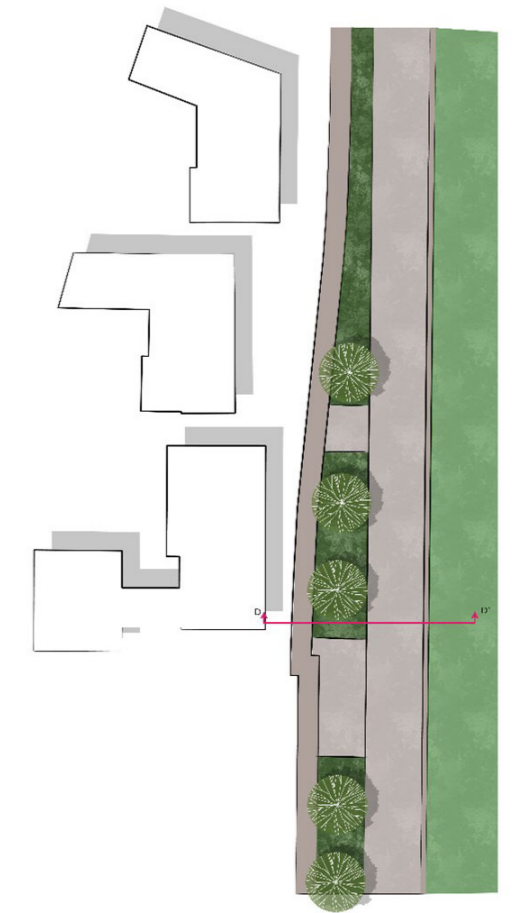
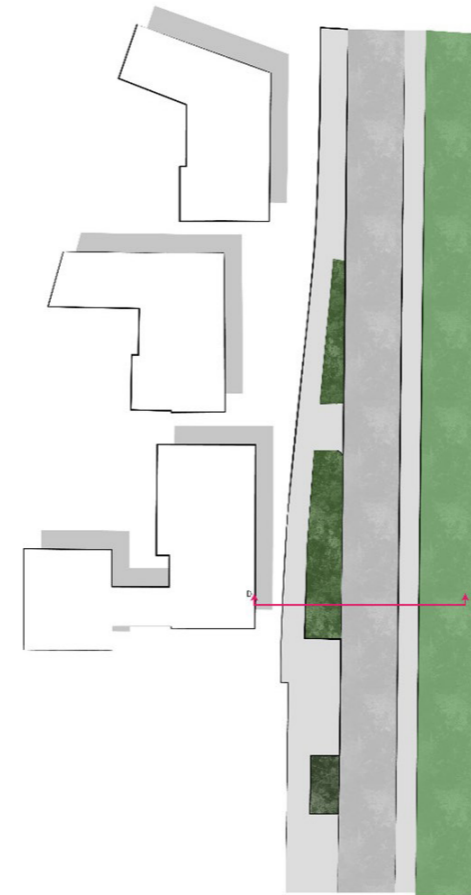
In de kaart hieronder wordt getoond welke straten uitgewerkt zijn als voorbeeld voor het groener maken van buurten. Het gaat daarbij om de straten 'Florence Nightingalestraat', de Oude Liesselseweg, de Roothoarstraat, de Swinkelslaan en de Pastoor Jacobstraat. Het idee is dat deze straten ook inspiratie kunnen bieden bij de aanpak van andere wijken of straten.

SWINKELSLAAN 5

Omdat de Swinkelslaan een grote doorgaande structuur is, die tevens bijdraagt aan de ontsluiting van de kern van Deurne, is het hier waarschijnlijk niet wenselijk om terug te gaan naar een eenrichtingsstraat. Ook met relatief kleinere aanpassingen kan het straatbeeld echter groener worden gemaakt. Door het trottoir aan één kant van de weg te versmallen, wordt er 1,5 meter extra ruimte vrijgemaakt. Deze ruimte kan worden benut voor beplantingsvakken, inclusief ruimte voor bomen. Het aanplanten van bomen heeft veel voordelen. Ze bieden een plek voor o.a. vogels en zorgen voor meer schaduw in de straat. De bomen werken ook als ruimtelijke elementen. Dit verbetert het esthetische aanzicht van de straat en draagt bij aan een prettigere leefomgeving.

Verder kan een divers sortiment bijdragen aan de esthetische en ecologische waarde van het straatprofiel. Voor de diversiteit (zowel ecologisch als esthetisch) is het belangrijk dat het aandeel gazon verminderd wordt en er meer vaste planten en heesters worden aangeplant. Dit kan ook bereikt worden door op een aantal specifieke plekken een ander maaibeeld te implementeren waardoor er kruidenrijke graslanden ontstaan.

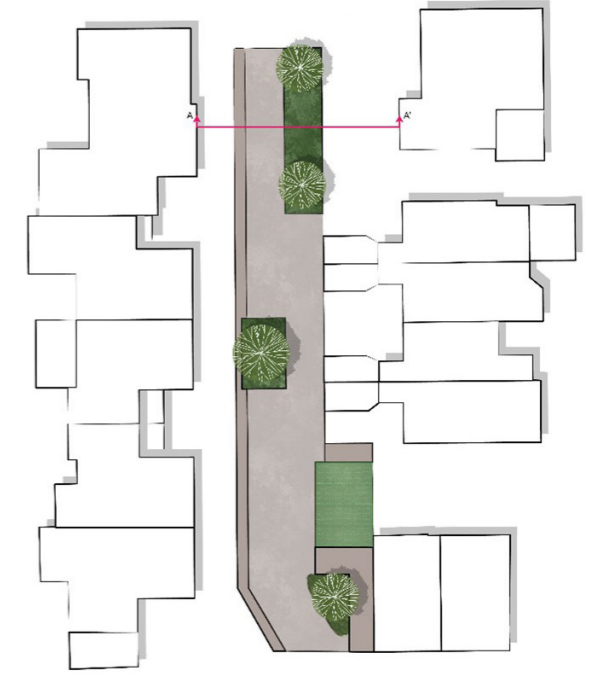
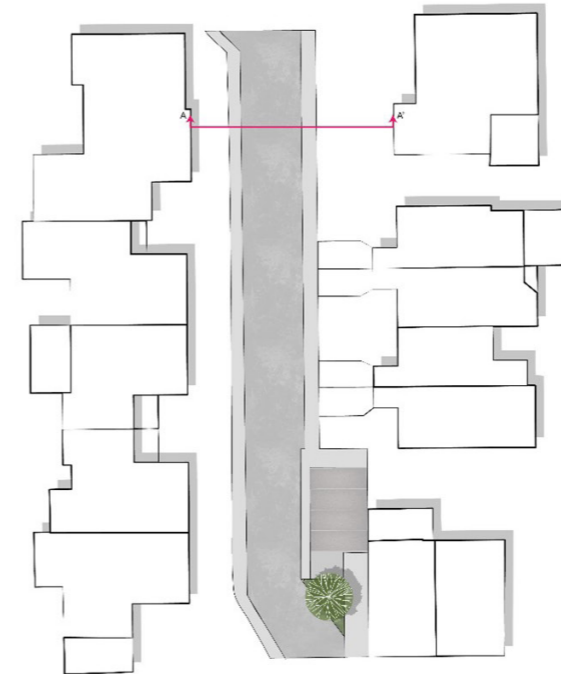
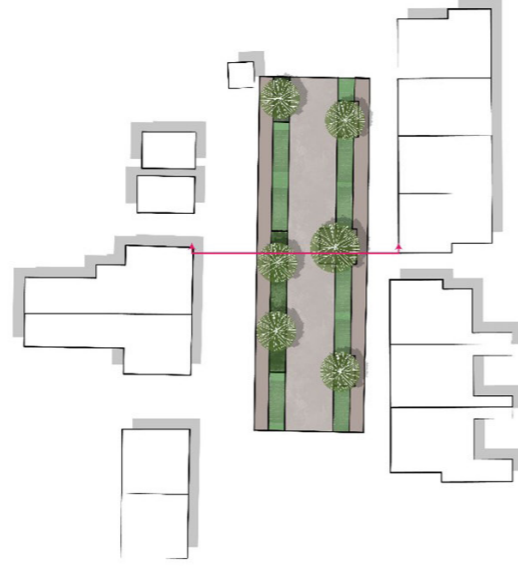
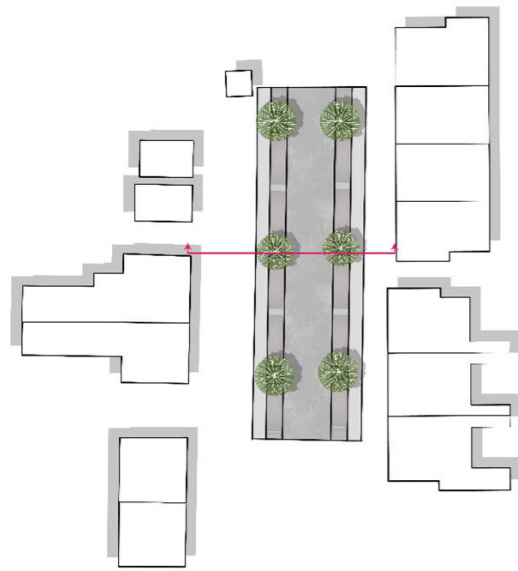
Sectie 1: straatprofiel Swinkelslaan

it de Swipocratie kwam naar voren dat bewoners bereid zijn een parkeerplaats op te geven voor meer groen in de straat. In de huidige situatie staan weliswaar enkele bomen, maar deze hebben niet veel ruimte om te groeien. Door twee parkeervakken om te vormen tot één groot beplantingsvak, ontstaat er meer ruimte voor bomen. Grasbetontegels kunnen worden toegepast om het straatbeeld te vergroenen, waardoor regenwater sneller de grond in trekt en het grondwaterpeil wordt aangevuld. Hierdoor krijgen de bestaande bomen meer toegang tot water, wat leidt tot een betere groei en gezondere bomen.

PASTOOR JACOBSTRAAT 61

Door de rijweg om te vormen tot een eenrichtingsweg, kan de weg worden versmald. Dit creëert extra ruimte die als groene zone ingericht kan worden. Door deze groene zone te laten verspringen in het wegprofiel, zorgt de wegversmalling ervoor dat het verkeer automatisch langzamer gaat rijden en wordt daarmee de straat veiliger. De plantvakken dienen van voldoende formaat te zijn voor bomen van de 3de grootte of groter. Op die manier treedt ook meer schaduwwerking op in de straat wat een verkoelend effect zal hebben. Door grasbetontegels te gebruiken, wordt het straatbeeld vergroend. Deze tegels maken het ook gemakkelijker voor regenwater om in de grond te trekken, wat wateroverlast vermindert en het grondwaterpeil aanvult.

FLORENCE NIGHTENGHALESTRAAT

Sectie 2: straatprofiel Pastor Jacobstraat

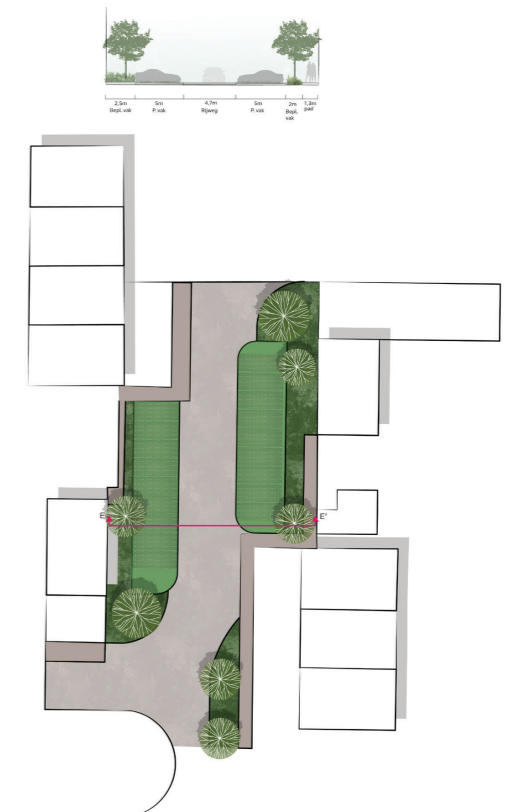
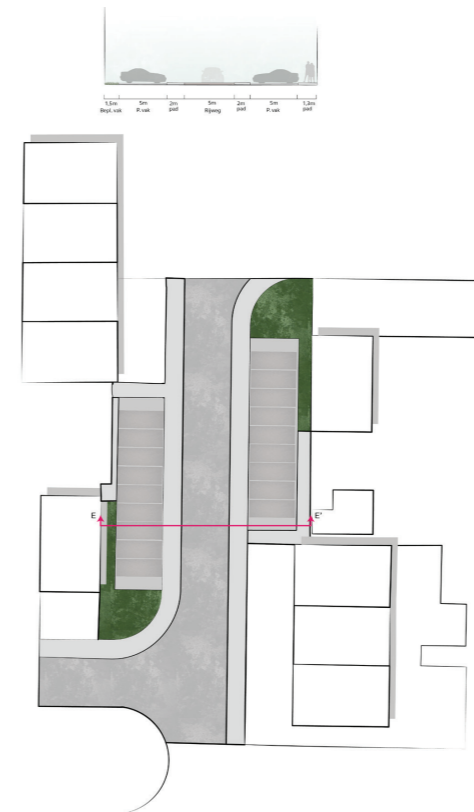
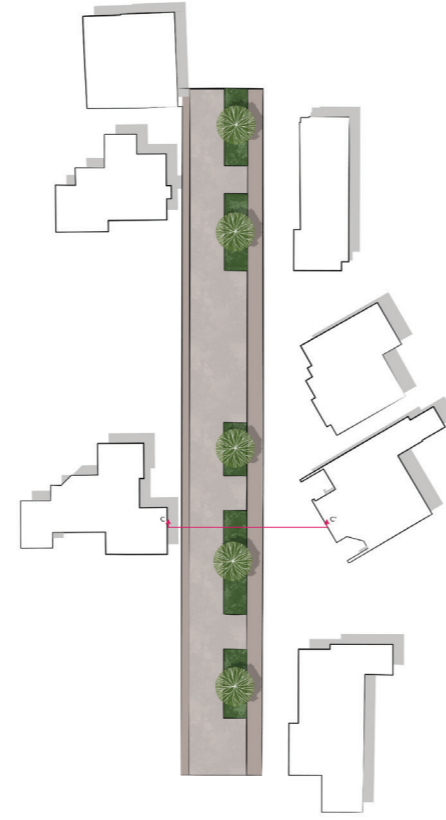
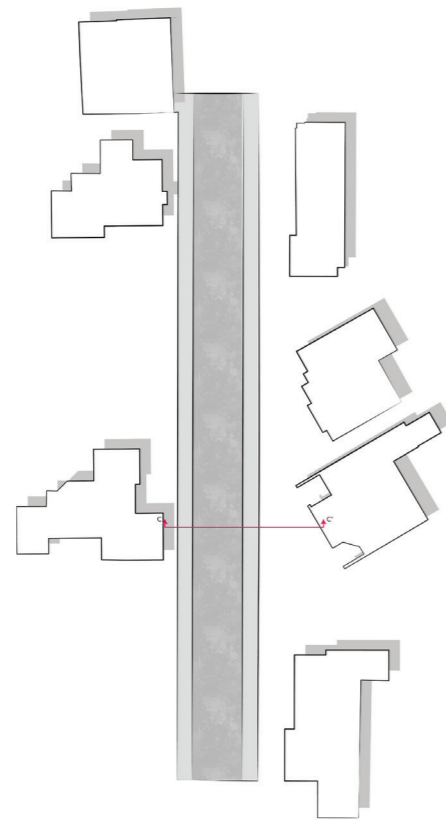
Sectie 3: straatprofiel Florence Nightenghalestraat

Door het bestaande trottoir en de rijweg te versmallen, ontstaat er meer ruimte voor beplantingsvakken. Door tussenruimte tussen deze beplantingsvakken te houden, blijft de toegang van en naar het erf behouden. Daarnaast dient deze tussenruimte als passeerhaven, zodat auto's van beide kanten elkaar kunnen passeren. Deze aanpassingen dragen bij aan een groener straatbeeld.

OUDE LIESSELSEWEG 67

In de huidige situatie zijn enkele beplantingsvakken aanwezig. Door een andere toepassing van beplanting in deze vakken te kiezen, kan de biodiversiteitswaarde worden vergroot. In combinatie met grasbetontegels voor de parkeervakken kunnen ook bomen in deze vakken worden geplant. Door een trottoir weg te halen, is het zelfs mogelijk om extra beplantingsvakken toe te voegen of de bestaande vakken te verbreden.

ROOTHAERSTRAAT 65

4

Uitvoeringsagenda

In dit hoofdstuk is de visie uit hoofdstuk 3 vertaald naar zo concreet mogelijke deelopgaven. Deze opgaven dragen allen bij aan een gezonde, groene en biodiverse gemeente Deurne waarin bewoners en natuur in harmonie samen kunnen bestaan. Daarbij werken we aan een groenblauw netwerk dat in staat is zich aan te passen aan het veranderende klimaat. Bij de uitwerking van de deelopgaven zoeken we uitdrukkelijk de samenwerking, zowel in de kernen als in het buitengebied. Het enthousiasme uit het participatietraject staat daarbij model voor de gezamenlijke doelstelling om te vergroenen. Bewoners(-collectieven), waterschap, provincie, Staatsbosbeheer, en andere betrokkenen zullen onderdeel zijn van de deelprojecten en in veel gevallen ook bereid zijn tijd en geld in het vergroenen te investeren.

Wanneer we de komende jaren gaan bouwen aan de opgaven uit het groenstructuurplan, dan zal Deurne in vele opzichten een transformatie ondergaan. Straatprofielen zullen groener worden, bomenlanen vitaler en groter in aantal en de herkenbaarheid van landschappen verbeterd. In dit hoofdstuk presenteren we elke opgave uit de uitvoeringsagenda in de vorm van een factsheet. De opgave wordt in deze factsheet aan de hand van de volgende vragen ingevuld:

- Waar bestaat de opgave uit?
- Wat is het doel van de opgave?
- Welke aanpak volgen we voor realisatie van de opgave?
- Welke voorbereiding vraagt de opgave?
- Aan welke thema's draagt de opgave bij?
- Welke mogelijk financieringsvormen zijn kansrijk (partners, subsidie, etc.)?

Elk specifiek onderdeel van het uitvoeringsprogramma vraagt om nadere uitwerking. Bij de behandeling van de deelprojecten zullen we al aandacht geven aan de benodigde planvorming zoals visievorming en het opstellen van concrete inrichtingsplannen. In algemene zin is het verder van belang om het bestaande instrumentarium op het gebied van groen te herijken op basis van de nieuwe ambities zoals verwoord in het groenstructuurplan. Aangezien de gemeente nu ook in een transitie zit om dit instrumentarium onder de omgevingswet te borgen is dat een natuurlijk moment. Instrumenten zoals het kapbeleid, subsidiestelsels, richtlijnen landschappelijke inpassingsplannen en het bomenbeleidsplan moeten in lijn worden gebracht met het groenstructuurplan. Op deze wijze kan er beter gestuurd worden op het realiseren van de groene ambities.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van de factsheets zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De omvang van de projecten is gebaseerd op de visiekaarten en daarmee indicatief. Afhankelijk van prioritering, detailuitwerking en nader onderzoek kan deze omvang dus variëren.
- Voor de benodigde toevoeging van extra groen en bomen in de kernen zijn de normen uit de Handreiking GIOS (ministeries VRO en LVVN, 2024) en de Nationale Bomennorm (Norminstituut Bomen, 2024) gehanteerd.

Op de volgende pagina's volgen de factsheets

Prioritering van opgaven

De uitvoeringsagenda omvat een breed scala aan deelprojecten die niet allemaal tegelijk uitgevoerd kunnen worden. De urgentie om in de kernen het te kort aan grondgebonden groen en bomen aan te vullen heeft daarbij prioriteit. Deze ingrepen hebben direct invloed op de leefbaarheid van de kernen.

Dit wil niet zeggen dat de andere projecten daarmee van ondergeschikt belang zijn. Alleen wanneer het gehele groenblauwe systeem wordt versterkt, zal de buitenruimte van Deurne toekomstbestendig worden en blijven.

IN DE KERNEN

1. Beheerniveau verbeteren

Zowel in de kernen als in het buitengebied is het huidige beheerniveau relatief laag en wordt dit niveau door bewoners als onvoldoende ervaren. Ook de vergroeningsopgave die Deurne wil gaan doorvoeren vraagt om een herijking van het groenbeheer binnen de gemeente. Uitgangspunt voor een kwalitatief goed groenareaal is beheer op niveau B. Dit wil niet zeggen dat alle groenvakken cultureel beheerd moeten worden. We stellen voor gericht te kijken waar cultureel beheer het meest passend is en waar natuurbeheer de voorkeur heeft. Dit past bij de overgang naar een meer gevarieerde en rijke beplanting.

Planvorming

Om het nieuwe beheer gestructureerd aan te pakken moeten de huidige beheerplannen worden herzien in samenhang met de uitwerking van de vergroeningsmaatregelen. Voor het buitengebied geldt dat met name het beheerniveau langs wegen en fietspaden aandacht vraagt.

Waar draagt de maatregel aan bij

- een hogere natuurwaarde van het groen
- de groene identiteit van Deurne
- de belevingswaarde van het groen.

Wat doen we al?

In het traject rondom de Beheervisie is gekozen om het gewenste beeldkwaliteitsniveau op een standaard C-niveau te houden, op wat uitzonderingen na. Wel is een traject ingezet om te zien hoe en waar op meer natuurlijke wijze beheerd kan worden.

Aandachtspunten voor financiering

Bestaande beheerbudgetten moeten worden beoordeeld ten opzichte van het nieuwe beheer en structureel worden aangepast aan de nieuwe eisen die het beheer stelt. Door slim te zoneren en af te wisselen tussen cultureel en natuurlijk beheer kunnen budgetten worden afgestemd op beschikbare middelen. Het is raadzaam te onderzoeken of collectief beheer in de kleine gehuchten kan worden ingezet om kosten te beheersen en tegelijk het eigenaarschap voor de groene buitenruimte te verhogen.

Hoeveelheden

- Het bestaande areaal aan culturele beplanting bestaande uit gazon, hagen, bodembedekkers, struikrozen, heesters, en vaste planten is: 995.731 m²
- Het bestaande areaal aan natuurlijke beplanting bestaande uit bosplantsoen, grasbermen, ruig gras, heide en moeras is: 351.695 m²

IN DE KERNEN

2. Revitaliseren/omvormen bestaand groen

Door bezuinigingen is er de laatste jaren veel gelaagd groen vervangen door gras. Gras heeft een relatief lage bijdrage aan biodiversiteit en klimaatdoelen. Het is van belang het bestaande areaal aan gras en beplanting om te vormen naar een gevarieerd en gelaagd systeem. Daarbij ligt de focus op het bevorderen van natuurwaarden, het toepassen van een klimaatrobuust beplantingsortiment, het realiseren van aantrekkelijke groene woongebieden en het aanleggen van beplanting die klimaatbufferend werkt. De aanpak bestaat in hoofdzaak uit het omvormen van gras naar een hoogwaardige gelaagde beplanting.

Planvorming

De omvorming start met het opstellen van een samenhangend plan voor de revitalisering van de bestaande beplanting. Op basis van een inventarisatie van bestaand groen kunnen gericht plantvakken worden aangepakt die minder vitaal zijn. Daarnaast krijgen buurten met relatief weinig (kwalitatief) groen hierbij prioriteit. Inrichtingsplannen en beplantingsplannen kunnen projectgericht worden uitgewerkt per straat of buurt.

Waar draagt de maatregel aan bij

- een hogere natuurwaarde van het groen
- de groene identiteit van Deurne
- de belevingswaarde van het groen.

Wat doen we al?

Vanuit de afspraken uit de Beheervisie wordt het vergroenen meegenomen in reconstructieprojecten. Ook wordt onderzocht waar het mogelijk is om minder te gaan maaien.

Aandachtspunten voor financiering

Het projectmatig omvormen van beplanting laat zich goed combineren met groot onderhoud of een reconstructie/rioolvervanging. Momenteel wordt in de kernen samen met bewoners gewerkt aan het toevoegen van bomen in bestaande beplanting. Wellicht kan deze aanpak ook voor de omvorming van plantvakken worden ingezet.

Hoeveelheden

Momenteel bestaat 62 % van het totale groenareaal uit gazon. Advies is om 30% van dit areaal om te vormen naar gelaagde beplanting en 20% als kruidrijk grasland te gaan beheren. 50% van dit areaal blijft dan dus gazon.

Het om te vormen areaal gazon is: 250.000 m²

IN DE KERNEN

3. Toevoegen van groen in kernen in straten en buurten

Het groenpercentage in het grootste deel van de kernen is lager dan de landelijke normen uit de Handreiking GIOS. Dit heeft een negatieve invloed op leefbaarheid, gezondheid en natuurwaarden. Ook is de versteende ruimte kwetsbaarder voor hittestress en wateroverlast. Het aanbrengen van extra groen op maaiveld (heesters, vaste planten, kruiden en gras) is dus nodig. Dit kan door bijvoorbeeld: overbodige verharding weghalen, straten versmallen, parkeerplaatsen vergroenen, etc. Bij voorkeur kijken we gericht naar het toevoegen van beplanting het meest effectief is (weinig groen, veel hittestress of te kort aan waterberging)

Planvorming

De basis voor vergroening wordt gelegd via het opstellen van een samenhangend plan voor vergroening. Hierbij is een integrale visie op klimaat, gezondheid, natuur en identiteit leidend voor de aanpak. Straat en buurtgericht kan daarna op basis van een te kort aan groen en de geformuleerde ambitie aan concrete inrichtings- en beplantingsplannen gewerkt worden.

Waar draagt de maatregel aan bij

- verhogen waterbuffering
- een hogere natuurwaarde van het groen
- de groene identiteit van Deurne
- de belevingswaarde van het groen.

Wat doen we al?

Vanuit de afspraken uit de Beheervisie wordt het vergroenen meegenomen in reconstructieprojecten.

Aandachtspunten voor financiering

Het projectmatig vergroenen laat zich goed combineren met groot onderhoud of een reconstructie/rioolvervangning. Momenteel wordt in de kernen samen met bewoners gewerkt aan het toevoegen van bomen in bestaande beplanting. Wellicht kan deze aanpak ook voor de omvorming van plantvakken worden ingezet.

Hoeveelheden

Uitgaande van de benchmark is gerekend met een gemiddelde stijging van 3,125% aan groenareaal. Dit om de gewenste groennorm uit de Handreiking GIOS te halen. We gaan hierbij uit van het vervangen van verharding voor groen.

- Het te vergroenen areaal : 31.117 m²

IN DE KERNEN

4. Toevoegen bomen in kernen

Op het gebied van schaduw en boomkroonbedekking scoren de kernen binnen de gemeente Deurne op dit moment erg slecht. Om te kunnen anticiperen op de steeds warmere zomers is directe actie nodig en moeten er bomen worden toegevoegd in straten en op pleinen. Dit doen we bij voorkeur in zowel bestaande plantvakken als in nieuwe plantvakken. Als het echt niet anders kan kunnen we bomen ook in verharding plaatsen. Het is van belang bomen toe te voegen in samenhang met het herstellen van bomenlanen ter bevordering van de identiteit. Boomstructuren lopen dan vanuit het buitengebied door in een kern, net zoals dat vroeger het geval was.

Planvorming

Het is noodzakelijk een samenhangend plan op te stellen voor het toevoegen van bomen waarbij een integrale visie op klimaat, gezondheid, natuur en identiteit leidend is voor de aanpak. Straat en buurtgericht kan daarna op basis van een te kort aan groen en de geformuleerde ambitie aan concrete plannen gewerkt worden.

Waar draagt de maatregel aan bij

- het beperken van hittestress
- het afvangen van fijnstof
- een hogere natuurwaarde van het groen
- de groene identiteit van Deurne
- de belevingswaarde van het groen.

Wat doen we al?

Vanuit de afspraken uit de Beheervisie wordt het vergroenen meegenomen in reconstructieprojecten.

Aandachtspunten voor financiering

Het grootschalig toevoegen van bomen laat zich goed combineren met groot onderhoud of een reconstructie/rioolvervangning. Op een kleinere schaal kan echter al direct gestart worden met in bestaande plantvakken bomen te planten. Momenteel wordt in de kernen samen met bewoners gewerkt aan het toevoegen van bomen. We willen deze aanpak graag doorzetten en uitbouwen.

Hoeveelheden

Voor berekeningen is op basis van de benchmark rekening gehouden met een toename van 10% aan boomkroonbedekking ofwel 10% aan bomen.

- Het aantal toe te voegen bomen in kernen: 1.250 stuks

IN DE KERNEN

5. Entrees kernen herkenbaar en uitnodigend maken met groen

De entrees van de kernen in de gemeente moeten uitnodigend en herkenbaar zijn door het gebruik van groen. Door de entrees te vergroenen met bijzondere bloeiende beplantingen, versterkt het de beleving en identiteit van de kern. Door dit gericht en passend bij elke kern uit te voeren kan elke kern zich op een eigen wijze profileren. Voor eigen bewoners, maar ook toeristen zal het landschap zo een herkenbaarder en beter leesbaar geheel worden.

Planvorming

Het is van belang om een integraal plan op te stellen waarin de verbijzondering van de entrees van de kernen in samenhang wordt beschreven. Hierbij zoeken we naar eigenheid per kern én een samenhangende aanpak voor heel Deurne

Waar draagt de maatregel aan bij

- de identiteit en leesbaarheid van het landschap/de kernen
- de belevingswaarde van het landschap

Wat doen we al?

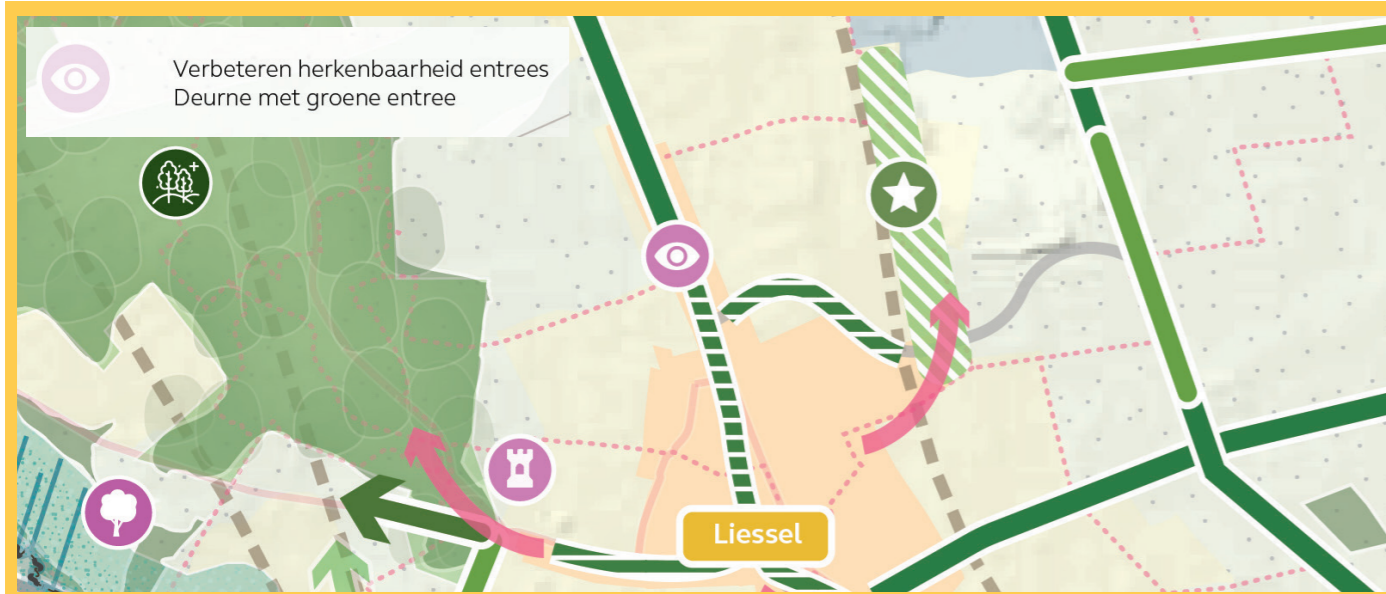
Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Deze ingrepen zullen een extra inspanning vanuit de begroting vragen en wellicht ook deels uit bestaande middelen voor vergroening kunnen plaatsvinden.

Hoeveelheden

- Het aantal op te waarderen en vergroenen entrees is: 12 stuks

TUSSEN KERN EN BUITENGEBIED

6. Fiets- en wandelverbindingen versterken

Het is van groot belang dat de inwoners van de kernen het groen in en om de kernen goed kunnen bereiken en beleven. Door dat te waarborgen draagt het aanwezige groen maximaal bij aan leefbaarheid en gezondheid. Bij deze maatregel gaat het om zowel het aanleggen van extra routes als het toevoegen van groen langs deze routes. Ook het oplossen van knelpunten en aangepast beheer dragen bij aan een aantrekkelijke groene route. Voor wandelaars ligt de nadruk verder op ommetjes vanuit de kernen door het buitengebied. Dit kunnen simpele wandelpaadjes zijn (gras, halfverharding, zand) door weilanden, bossen en langs beken.

Planvorming

Een integraal verkeersplan voor langzaam verkeer (wandelen en fietsen) is nodig voor een samenhangend netwerk van wandel- en fietspaden. Binnen dit plan worden deelprojecten geprioriteerd weergegeven.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de gezondheid van de inwoners van Deurne
- de belevingswaarde van het landschap
- de leefbaarheid van de kernen van Deurne
- hogere natuurwaarden van het buitengebied door het koppelen van ecologische verbindingen aan de recreatieve routes

Wat doen we al?

Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Een samenwerking en gezamenlijke financiering met Staatsbosbeheer en waterschap is zeer kansrijk.

Hoeveelheden

- Geschat wordt op basis van de visiekaart dat ongeveer 10.000 m¹ aan extra routes nodig is voor wandelen en fietsen

TUSSEN KERN EN BUITENGEBIED

7. Groen scherm rond agrarisch kerngebied

Intensieve landbouw veroorzaakt richting de woongebieden een mindere luchtkwaliteit en geuroverlast. Het tast daarmee de leefbaarheid van de woonkernen aan. Tegelijk is de landbouw een belangrijke drager van het landelijk gebied. Door langs de kern Deurne een zone te vergroenen met bomen en heesters wordt overlast verminderd en tegelijk gewerkt aan diverse groene doelen. Wanneer de buffer groot genoeg wordt, is deze tevens geschikt als uitloopgebied/recreatiegebied voor nieuwbouw. Daarmee worden de bestaande bossen minder zwaar belast.

Planvorming

Opstellen concreet inrichtingsvoorstel/Masterplan voor de aangewezen zone in samenhang met andere plannen voor vergroening en woningbouw.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de gezondheid van de inwoners van Deurne
- de belevingswaarde van het landschap
- de leefbaarheid van de kernen van Deurne

Wat doen we al?

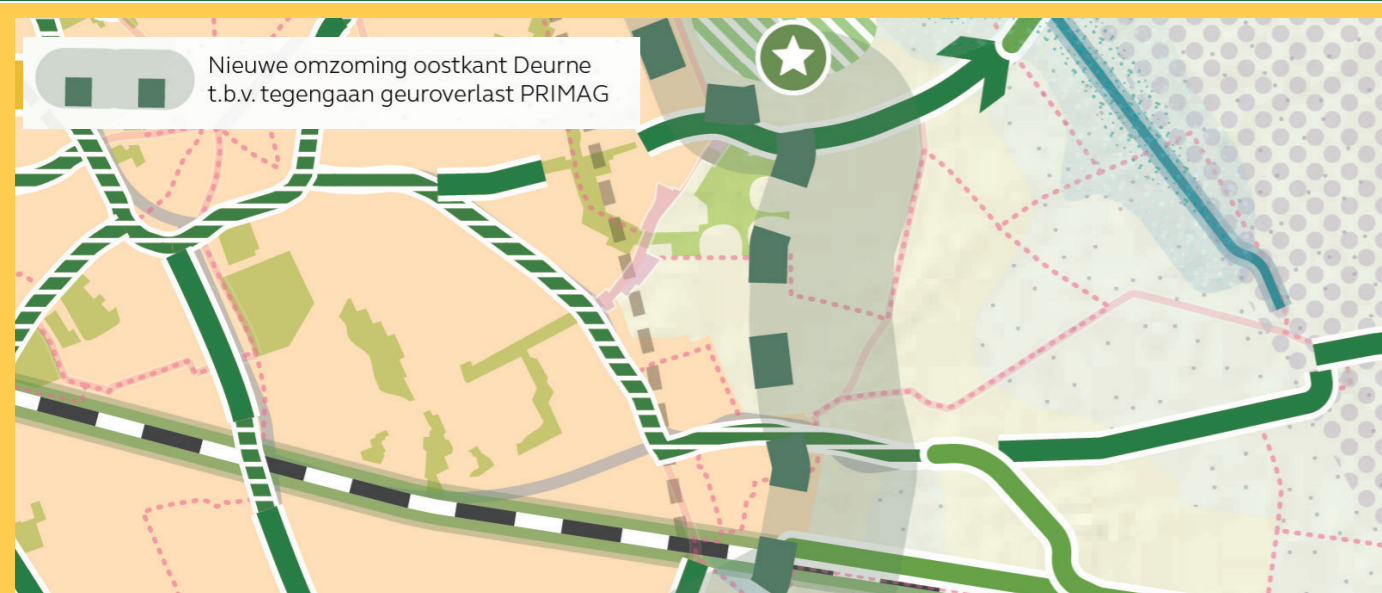
Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Wanneer de zone in samenhang met nieuwbouw/uitbreiding wordt vergroend is het kansrijk om financiering (deels) vanuit de GREX voor de woningbouw te laten komen. Ook kunnen bestaande budgetten voor vergroening gericht worden ingezet. Klimaatsubsidies zijn ook kansrijk.

Hoeveelheden

- De te vergroenen zone omvat ca. 150 ha.

BUITENGEBIED

8. Bossen omvormen en uitbreiden

Bossen zitten aan hun maximale capaciteit als het gaat om het opvangen van recreatiedruk. Daarnaast mist er structuur en variatie in de bossen en zijn de natuurwaarden daarmee niet optimaal. Bij omvorming gaat het om het toevoegen van soorten, het aanbrengen van gradiënten en het zoneren van natuur en recreatie. Voor dit laatste kan het verleggen van paden een maatregel zijn. Het toevoegen van bosgebieden zorgt ervoor dat verdeling van recreatieve druk makkelijker is. Tegelijk kan dit extra bos voorzien in nieuw uitloopgebied voor geplande woningbouw.

Planvorming

Bossenstrategie uitwerken samen met provincie en SBB en vertalen naar concrete plannen voor omvorming, beheer en nieuwe aanleg. In samenhang met uitbreidingsplannen voor woningbouw moeten de bosgebieden zorgvuldig worden ingepast en gepland.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de gezondheid van de inwoners van Deurne
- een biodivers en groter bosareaal helpt bij het tegengaan van klimaatproblemen
- hogere natuurwaarden van de bossen

Wat doen we al?

Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Provincie en Staatsbosbeheer hebben gelden beschikbaar voor omvorming en aanleg van nieuw bos.

Hoeveelheden

De gehanteerde oppervlakte aan nieuw bos kan als extra uitloopgebied fungeren voor 400 tot 660 nieuwe woningen (norm varieert tussen 300-500m² per woning)

- Om te vormen bosgebieden: 500 ha.
- Nieuw aan te leggen bosgebieden: 20 ha.

BUITENGEBIED

9. Aanleggen en ontwikkelen ecologische verbindingen

De bosgebieden rondom Deurne en de gehuchten zijn onderling niet overal goed verbonden voor de migratie van de fauna die de bossen gebruikt als leefgebied. Door de gebieden onderling beter te koppelen ontstaat een veel veerkrachtiger ecosysteem. Het gaat er hierbij om zones te creëren waarin dieren zich kunnen verplaatsen via bomen, houtwallen en beekdalen zonder dat ze daarbij (te veel) worden gehinderd door bijvoorbeeld wegen, bebouwing, open landbouwgronden en spoorwegen. Primair is dus het doel om beplantingselementen en bomen toe te voegen en infrastructurele knelpunten op te lossen.

Planvorming

Per verbindingszone opstellen van gerichte doelstellingen zoals doelsoorten en gewenst recreatief medegebruik. Deze doelstellingen samenbrengen in een Masterplan voor ecologische ontwikkeling waarin de deelprojecten in samenhang worden opgenomen en geprioriteerd. Belangrijke knelpunten zoals de aanwezigheid van doorsnijdende wegen of het ontbreken van grondeigendom voor ingrepen, worden opgenomen in het plan. Daarbij worden de benodigde mitigerende maatregelen per knelpunt beschreven. Bij het realiseren van ecologische verbindingen moet nadrukkelijk de samenwerking worden opgezocht met diverse grondeigenaren en betrokken partijen zoals waterschap, natuurorganisaties, agrariërs, provincie e.a.

Waar draagt de maatregel aan bij

- hogere natuurwaarden van het buitengebied door het koppelen van groene gebieden

Aandachtspunten voor financiering

Er zijn diverse subsidie mogelijkheden voor het ontwikkelen van ecologische zones en het oplossen van knelpunten binnen deze zones. Daarnaast is met name het waterschap actief betrokken bij natuurontwikkeling langs en door beken. De bestaande afspraak is dat het Waterschap hier leidend in is en wij bijdragen met kennis en middelen.

Hoeveelheden

- Geschat wordt dat het totale oppervlak aan plangebied waarbinnen de ecologische verbindingen ontwikkeld moeten worden 25 ha. omvat.

BUITENGEBIED

10. Laanstructuren herstellen en/of omvormen

De door bomen begeleide lanen in het buitengebied vormen een belangrijke structuurdrager binnen de diverse landschapstypen zoals de veenontginningen en het veenkoloniaal landschap. Door bezuinigingen en het verbreden van wegen zijn deze lanen op veel plekken deels of geheel verdwenen. Soms zijn de bomen nog wel aanwezig maar in slechte staat en met een beperkt toekomstperspectief. Het herstel dat nodig is bestaat uit het aanleggen van goede groeiplaatsen (ruimte maken!) en het planten van bomen. De lanen stoppen nu nog vaak bij de grens van een kern. Doel is de lanen vanuit het landelijk gebied door te trekken langs de belangrijke wegen/radialen binnen de kernen.

Planvorming

Op basis van het groenstructuurplan kan een concreet herstelplan voor lanen worden gemaakt. Hierbij moet goed gekeken worden welke lanen vitaal zijn danwel waar door gericht ingrijpen de vitaliteit van de bomen verbeterd kan worden. Lanen waar dat niet kan worden actief vervangen met daarbij de benodigde ingrepen waardoor bomen een duurzame ontwikkeling kunnen doormaken. Waar nodig en gewenst worden ontbrekende laanstructuren weer toegevoegd maar alleen wanneer er voldoende ruimte en financiële middelen aanwezig zijn voor toekomstbestendige groeiplaatsen.

Waar draagt de maatregel aan bij

- klimaatmaatregel door meer schaduw op routes
- de belevingswaarde van het landschap
- de identiteit van het buitengebied
- natuurwaarden door het ontwikkelen van groene verbindingen

Wat doen we al?

Binnen het team RBO wordt hier aan gewerkt. De middelen zijn beschikbaar vanuit het traject rondom de Beheervisie

Aandachtspunten voor financiering

Subsidies voor landschapsherstel en klimaat (schaduw) zijn kansrijk.

Hoeveelheden

Inschatting is dat 60% van het areaal bomenlanen toe is aan omvorming of aanvulling en/of ontwikkeling

- De lengte aan te planten en te herstellen bomenlanen betreft 27.500 m1

BUITENGEBIED

11. Behouden en ontwikkelen open beekdalen

Binnen de gemeente Deurne vormen de diverse beeklopen een herkenbaar landschapstype waarbij natte bloemrijke graslanden en houtwallen kenmerkende elementen zijn. Niet overal is dit landschap even gaaf en soms zijn beken gekanaliseerd. Het is wenselijk de openheid van de beekdalen te behouden en hier niet te bouwen. Tegelijk willen we de herkenbare landschapselementen zoals houtwallen in dit landschap weer in ere herstellen. Door in samenwerking met het waterschap het oorspronkelijke landschap te herstellen en dit te combineren met ecologische verbindingen en extensieve recreatie dragen de beekdalen bij aan een vitaal buitengebied.

Planvorming

Het waterschap heeft plannen en budget om delen van de beeklopen de komende jaren natuurlijker in te richten en extensieve recreatie mogelijk te maken. Het zou goed zijn hier als gemeente op te anticiperen en te participeren bij de planvorming en uitvoering van het waterschap.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de belevingswaarde van het landschap
- hogere natuurwaarden van het buitengebied

Wat doen we al?

Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Het waterschap zal financiële trekker kunnen zijn. De gemeente kan incidenteel meebetalen aan specifieke inrichtingsvoorstellen vanuit de gemeente.

Hoeveelheden

De aanname is dat een klein deel (2,5%) van het areaal aan beekdalen omgevormd kan worden t.b.v. groenstructuur en/of recreatieve/ecologische groenzone.

- Te ontwikkelen oppervlakte aan beekdalen: 280.000m²
- Te ontwikkelen landschapselementen: 5500 m¹

BUITENGEBIED

12. Zandwinplas De Brink ontwikkelen voor natuur en recreatievormen

Deze voormalige zandwinplas bevindt zich op een strategische plek tussen de kern Deurne en de omliggende gehuchten. Door deze ligging kan het gebied in ecologische en recreatieve zin een stepping stone in het landschap gaan vormen. Om dit te bereiken zullen routes van en naar de plas groener ingericht worden. Ook het gebied zelf kan door het gericht toevoegen van landschappelijke beplanting een hogere natuurwaarde krijgen. Er liggen hier kansen om de mogelijkheden voor recreatie en een horecapunt te verkennen.

Planvorming

Door het opstellen van een visie op de doorontwikkeling van de zandwinplas en de directe omgeving, kan richting worden gegeven aan gewenste nieuwe functies binnen het gebied. Samen met de omgeving en betrokken stakeholders kunnen op basis van de visie inrichtingsvoorstellen worden ontwikkeld.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de recreatieve waarde van het landschap
- natuurwaarden in en rond de zandwinplas

Wat doen we al?

Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

Het feit dat het landschap rond de Brink recreatief aantrekkelijker wordt ingericht kan mogelijk een investering in een horecapunt of een andere recreatieve functie interessant maken.

Hoeveelheden

- Te ontwikkelen plangebied: ca. 10 ha.

BUITENGEBIED

13. Ontwikkelen van wijstgronden

De huidige wijstgronden (overgang tussen droge en natte gronden wegens breuklijnen in het landschap) zijn niet of nauwelijks zichtbaar. Dit zijn bij uitstek gebieden om de ontwikkeling van natuur, in combinatie met laagdrempelige recreatie, te bevorderen. Juist door deze gebieden met respect voor het historische landschap te ontwikkelen neemt de herkenbaarheid van het landschap sterk toe. Het ter plaatse aanwezige water dat vanuit de ondergrond omhoog komt, kan gebruikt worden om natte natuur te ontwikkelen en versterken. Vanuit recreatief oogpunt verdient het aanbeveling informatieborden op te nemen in de plannen om de unieke kenmerken van de wijstgronden onder de aandacht te brengen.

Planvorming

Een visie op de ontwikkeling van de wijstgronden kan samen met natuurmonumenten en andere direct betrokken stakeholders perspectief geven aan deze unieke gebieden.

Waar draagt de maatregel aan bij

- de belevingswaarde van het landschap
- hogere natuurwaarden van het buitengebied

Wat doen we al?

Er zijn geen lopende projecten waarop aangehaakt kan worden. Dit moet dus als apart project opgepakt worden

Aandachtspunten voor financiering

De ontwikkeling van de wijstgronden komt zeker in aanmerking voor subsidies vanuit de provincie die deze unieke gebieden al als waardevol heeft opgenomen in het eigen beleid. Ook medefinanciering door gebiedspartners lijkt kansrijk.

Hoeveelheden

Uitgangspunt is dat de helft van de aangewezen gebieden geschikt is voor omvorming. Onderzoek moet aantonen welke gebieden dat precies zijn en wat de exacte schaal daarvan is.

- De te ontwikkelen gebieden omvatten ongeveer 57 ha.

